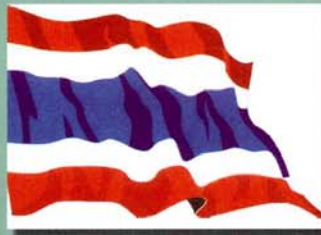

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..)
พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันจันทร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๕

อ.พ. ๒๘/๒๕๕๕

จัดทำโดย
สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีผู้เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา รวมทั้งสิ้นจำนวน ๕ ฉบับ ดังนี้

๑. คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสนอ และนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๒. เสนอโดยนายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชาชน กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑

๓. เสนอโดยนางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา กับคณะ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

๔. เสนอโดยนางสุสติ ตามไท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๓

๕. เสนอโดยนายวิชาญ มินชัยนันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทยกับคณะ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๓

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้รวมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... พร้อมกัน แต่ให้แยกลงมติรับหลักการทีละฉบับ ตามลำดับ ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติตามลำดับ ดังนี้ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จำนวน ๔ ฉบับที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียง ๓๐๕ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการ โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา และกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน ต่อมาที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่..) พ.ศ. .... จำนวน ๕ ฉบับ ด้วยคะแนนเสียง ๓๐๕ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ส่งคณะกรรมการวิสามัญชุดเดียวกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา และกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นี้ คณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จแล้วและบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและรอการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ต่อมาคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไปตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงได้อนุญาตให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ เป็นเรื่องด่วน เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๘ ซึ่งในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ จำนวน ๓๖ คน โดยมีมติให้ใช้คณะกรรมการวิสามัญชุดเดียวกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว โดยพิจารณาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตราและได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๘๐ เสียง และไม่เห็นชอบด้วย ไม่มี ทั้งนี้ เพื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... มีเนื้อหารวมจำนวน ๓ มาตรา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

- แก้ไขเพิ่มเติมให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้

กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภครแทนผู้บริโภคได้ และหากมีการถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคล

ดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น ทั้งนี้ผู้บริโคนั้นอาจขอให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโคนั้นหรือสมาคมหรือมูลนิธิอื่นที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโคนั้นรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโคนั้นดำเนินคดีแทนต่อไปก็ได้ (ร่างมาตรา ๓)

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโคน
(ฉบับที่..) พ.ศ. ....

เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโคนรับรองมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ ในคดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโคนโดยส่วนรวมได้เช่นเดียวกับสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโคนรับรอง ไม่ว่าจะเป็นการมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโคนรับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เช่นกัน ซึ่งมีข้อดี คือ การแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดความสอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไปในคราวเดียวกัน

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ประมวลและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕ โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข) กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
- : ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....
- : ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... พร้อมเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)
- : ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... (คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว และรอการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว)
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร
- : ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสาระประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กันยายน ๒๕๕๕

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนี้ท ฝาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวนภพร ขวรงค์กร นิติกรชำนาญการ นางสาวกรรณิกา พัชระ วิทยากรปฏิบัติการ
นางสาวรัตติกานต์ น้อยนวม เจ้าหน้าที่งานธุรการปฏิบัติงาน นางสาวกาญจนา พาลดิหุลุด เจ้าหน้าที่งานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖
ผลิตโดย
กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๔๔ ๑๕๖๕

● บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา	ก
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
● ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๑
● สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๗
● ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๙
๑. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง	
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง	๙
๒. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง	
๒.๑ ประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ.....	๑๐
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง	
ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา	๑๑
๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม.....	๑๓
ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข) กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว).....	๑๕
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
● บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๑๖
● ลักษณะของคดีผู้บริโภค	๑๗

- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร : เปิดมิติใหม่ในการคุ้มครองผู้บริโภค.... -๒๐-
- ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ..... -๓๑-
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ :
กฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคหรือเครื่องมือทวงหนี้ใหม่ของนายทุน(?)..... -๔๙-
- บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... -๕๖-

ภาคผนวก :

- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องข้องกับที่มีการแก้ไข) ..... (๑)
- ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... (๗)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (๑๓)
- ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑
กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
พร้อมเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ..... (๑๕)
- ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะกรรมการ
พิจารณาเสร็จแล้วและรอการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สาม
ของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว) ..... (๑๙)
- รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ..... (๓๓)
- คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร
(ฉบับที่..) พ.ศ. .... มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร
(ฉบับที่..) พ.ศ. .... ท้ายรายงานของคณะกรรมการ..... (๔๗)
- ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว..... (๔๙)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นที่มีการอภิปราย
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะกรรมการการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วย

* ๑. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายทศพล เฟ็งส้ม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอรรถพร พลบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายเรวัต สิริกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๖. นายโกวิทย์ ธารณา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. นายสุรพล เกียรติไชยากร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายปารเมศ โพธารากุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
* ๙. นายอัมพร เหลียงน้อย	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายอำนาจ วิลาวรรณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นางเปล่งมณี เร่งสมบุญสุข	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
* ๑๒. นายนพกุล เมฆเมฆา	เลขานุการคณะกรรมการ
* ๑๓. นายรังสรรค์ กระจ่างตา	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
* ๑๔. นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๕. นายชินนทร์ รุ่งแสง	โฆษกคณะกรรมการ
๑๖. นางจิติมา ฉายแสง	โฆษกคณะกรรมการ
๑๗. นายธนชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๘. นายเชิดพงศ์ ราชป้องกันต์	๑๙. นายฐานโรจน์ โรจนกุลเสฏฐ์
๒๐. นายดนุพร ปุณณกันต์	๒๑. นายนิยม วิวรรณดิฐกุล
๒๒. นางสาวนุจรี บุญทวี	๒๓. นายบรรพต ตันธีรวงศ์
๒๔. นายประพนธ์ นิลวัชรมณี	๒๕. นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์
๒๖. นายประเสริฐ จันทรวงทอง	๒๗. นายประเสริฐ บุญชัยสุข
๒๘. นายปวีณ แซ่จิ่ง	๒๘. นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล
๓๐. นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วานิช	๓๑. นาย मुख สุลอมา
๓๒. นายวิเชียร รุจิธำรงกุล	๓๓. นายวิทยา ทรงคำ
๓๔. นายศักดิ์ชัย เข็มทอง	๓๕. นายสกลธี ภัททิยกุล
๓๖. นางอานิก อัมระนันท์	

* หมายถึง กรรมการในสัดส่วนของรัฐบาล

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และรอการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ต่อมาคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงได้อนุญาตให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ เป็นเรื่องด่วน เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๘^๔ ซึ่งในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ จำนวน ๓๖ คน โดยมีมติให้ใช้คณะกรรมการวิสามัญชุดเดียวกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๓ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือบรรดาร่างพระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป

ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังการเลือกตั้งทั่วไป และรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีมิได้ร้องขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี”

^๔ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๘ กำหนดว่า

“เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไป ตามมาตรา ๑๓๖ (๑๑) มาตรา ๑๔๐ วรรคสอง และมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณาอยู่ในวาระใด ก็ให้พิจารณาต่อไปในวาระนั้น และให้ประธานสภาบรรจุระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการให้สภาตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่”

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติชั้นคณะกรรมการธิการที่สภาตั้งนั้น ในการประชุม คณะกรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑ วันศุกร์ที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้มีมติให้ถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา และให้นำผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ชุดที่แล้ว ได้พิจารณาเสร็จแล้วมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธิการวิสามัญ

เมื่อคณะกรรมการธิการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการธิการวิสามัญฯ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร^๕ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕ โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว และได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำแต่อย่างใด

เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม โดยลงมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๐ เสียง และไม่เห็นชอบ ไม่มี แล้วส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป^๖ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕

* หมายถึง กรรมการธิการในสัดส่วนของรัฐบาล

^๕ โปรดดูรายงานของคณะกรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรในภาคผนวกหน้า (๓๓)

^๖ โปรดดูร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ในภาคผนวกหน้า (๔๙)

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภครมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภครได้

๑.๒ เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภครได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครรับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภครที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภครโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครกำหนดแทนผู้บริโภครได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครรับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีผู้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕ ฉบับ ดังนี้

๑. คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ
 ๒. นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชาชน กับคณะ เป็นผู้เสนอ

๓. นางสาวมลลิกา จิระพันธ์วานิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา กับคณะ เป็นผู้เสนอ

๔. นางผุสดี ตามไท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ

๕. นายวิชาญ มินชัยนันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เป็นผู้เสนอ

- ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านใดขออภิปราย

ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ด้วยคะแนนเสียง ๓๐๕ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการชุดเดียวกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการธิการ โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาและกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นี้ คณะกรรมการธิการได้พิจารณาเสร็จแล้วและบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และรอการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดีแทนต่อไปก็ได้ เพราะผู้บริโภคเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และไม่มีกำลังที่จะฟ้องคดีด้วยตนเอง

๒) ร่างมาตรา ๔

เห็นด้วยกับการที่คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ ได้มีมติให้ตัดข้อความในร่างมาตรา ๔ ออกทั้งมาตรา เนื่องจากขัดต่อหลักการของกฎหมายที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง และเป็นการสร้างภาระให้กับงบประมาณแผ่นดิน อีกทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงประเด็น เพราะการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้ประกอบการที่กระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคได้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีกองทุนเข้ามาสนับสนุนแต่อย่างใด

๒.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

<u>ชื่อร่างพระราชบัญญัติ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>คำปรารภ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓</u>	มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้โดยให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจน และให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็น ส่วนรวม

ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สماعคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอน การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้ง บุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการ พิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าว ไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น

ในกรณีตามวรรคสาม ผู้บริโภคอาจขอให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือสมาคมหรือมูลนิธิอื่นที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง ผู้บริโภคดำเนินคดีแทนต่อไปก็ได้”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ

มาตรา ๔

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๓๘/๑ ในกรณีซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ผู้ประกอบธุรกิจดใช้ ค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภค ให้ศาลสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนคุ้มครองผู้บริโภค ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนค่าเสียหาย ตามคำพิพากษา”

ก่อนที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา คณะกรรมการ วิชาสามัญ มีมติให้ตัดมาตรา ๔ ออกทั้งมาตรา

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการตัดออกทั้งมาตรา ของคณะกรรมการธิการ

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
เรียงตามลำดับมาตราเสร็จแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้ง
หนึ่งตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐^๓ โดยไม่มีสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง ต่อจากนั้น
ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับ
ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบ ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๐ เสียง และไม่เห็นชอบ ไม่มี

^๓ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐ กำหนดว่า

“ข้อ ๑๓๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณา
ครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อความใดไม่ได้ นอกจากเพื่อความที่เห็นว่าขัดแย้งกันอยู่”

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑

(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)

กับ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)

กับ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

<p>พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑</p> <p>_____</p> <p>ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน</p> <p>พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรม ราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า</p>	<p>ร่าง พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p>_____</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่...) พ.ศ. .... (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภคน</p> <p>พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้</p>	<p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภคน</p> <p>.....</p>
<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>(ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๘ ก ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p>

<p>พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีกับผู้บริโภคและผู้ให้บริการและผู้ขายของผู้บริโภคให้ชัดเจน และให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีกับผู้บริโภคและผู้ให้บริการและผู้ขายของผู้บริโภคให้ชัดเจน และให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>
<p>การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่ง จะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่า การถอนฟ้องนั้นไม่เป็นการเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม</p>	<p>การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่ง จะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่า การถอนฟ้องนั้นไม่เป็นการเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม</p>
<p>ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิถูกฟ้องฟ้องตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกฟ้องการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบ โดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณา</p>	<p>ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิถูกฟ้องฟ้องตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกฟ้องการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบ โดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณา</p>

<p>พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>ที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าว ไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นั้น</p>	<p>ที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าว ไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นั้น</p> <p>ในกรณีตามวรรคสาม ผู้บริโภคอาจขอให้คณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมหรือมูลนิธิอื่นที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการแทนต่อไปก็ได้”</p> <p>..... .....</p>
<p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี</p>	<p>..... .....</p>

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

เรื่องเสร็จที่ ๑๖๕-๑๖๖/๒๕๕๒

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๒๓๑๑๑ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ตรวจพิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ. และสำนักงาน ก.พ.ร.) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างฯ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสนอ

๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กรผู้บริโภคที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี มีอำนาจหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นจากองค์กรผู้บริโภคเพื่อให้ความเห็นแก่หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และการให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

(๒) ให้มีสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของพนักงานและลูกจ้างและควบคุมดูแลโดยทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

๑.๒ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ
ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
ในการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ส่งเสริม พัฒนา
และสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภค รับรองมูลนิธิที่มีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา เพื่อคุ้มครอง
ผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยรวม และดำเนินการใด ๆ กับสินค้าหรือบริการที่เป็น
อันตรายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

(๒) กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง
มีอำนาจดำเนินการสอบสวนพิจารณาใด ๆ ในคดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยรวมได้
เช่นเดียวกับสมาคม

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ประกอบการธุรกิจที่ฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่
ผู้บริโภค และผู้เจตนาทุจริต ใช้ จ้าง วาน ยุง หรือดำเนินการให้มูลนิธิฟ้องร้องต่อศาลเพื่อ
กั้นแกล้งผู้ประกอบการธุรกิจให้ได้รับความเสียหาย และเพิ่มบทกำหนดโทษผู้ประกอบการ
ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับบริการที่อาจเป็น
อันตรายแก่ผู้บริโภค

๒. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว
สรุปผลการพิจารณาได้ ดังนี้

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....

(๑) การจัดหมวดหมู่ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติเดิมมิได้กำหนด
โครงสร้างไว้ จึงได้กำหนดหมวดหมู่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใหม่ให้ชัดเจน โดยแบ่งเป็น หมวด ๑
การบริหารและการดำเนินงาน ส่วนที่ ๑ องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (ร่างมาตรา ๕
ถึงร่างมาตรา ๑๐) ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (ร่างมาตรา ๑๑
ถึงร่างมาตรา ๑๔) ส่วนที่ ๓ ผู้อำนวยการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (ร่างมาตรา ๑๕
ถึงร่างมาตรา ๒๓) หมวด ๒ คณะกรรมการสรรหา (ร่างมาตรา ๒๔ ถึงร่างมาตรา ๒๖)
และบทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๒๗ ถึงร่างมาตรา ๒๙)

(๒) ผู้รักษาการ แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔ จากเดิมที่กำหนดให้ประธาน
กรรมการองค์การอิสระเพื่อผู้บริโภคเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็น กำหนดให้
นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค
กำหนดขึ้นตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและ
การร้องเรียน ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิได้
กำหนดให้องค์การดังกล่าวเป็นองค์การอิสระหรือองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๓) องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓ โดยเพิ่มนิยามคำว่า ““องค์การ”” หมายความว่า องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค” ทั้งนี้ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้อ้างถึงคำว่า “องค์การ” หลายแห่ง และเพื่อให้ความสำคัญกับ องค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่มาตรา ๖๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนด และเพิ่มร่างมาตรา ๕ ที่กำหนดให้องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นนิติบุคคลแทนสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามร่างเดิม และนำอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามร่างมาตรา ๙ (๑) เดิม มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งได้แก้ไข นิยามคำว่า “องค์กรผู้บริโภค” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคล หรือไม่ก็ตาม ที่มีวัตถุประสงค์และมีการดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคโดยไม่แสวงหากำไร เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้แก้ไขนิยามคำว่า “ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการ องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

นอกจากนี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖ (มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง เดิม) โดยกำหนดให้องค์การมีสำนักงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง และนำร่าง มาตรา ๑๑ วรรคสอง เดิม เรื่อง กำหนดให้กิจการขององค์การไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการ พนักงานและลูกจ้างขององค์การต้องได้รับ ประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วย การประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน มากำหนดเป็นร่างมาตรา ๗

(๔) เงินและทรัพย์สินขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘ (ร่างมาตรา ๑๔ เดิม) จากเดิมที่กำหนดให้รายได้และทรัพย์สินในการ ดำเนินกิจการเป็นของสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เป็น กำหนดให้เงินและทรัพย์สินในการดำเนินกิจการเป็นขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๒๐ เดิม เรื่อง รายได้ไม่ต้องนำส่งคลัง ทรัพย์สิน ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ และการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ การจัดหาประโยชน์ เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การ มากำหนดเป็นร่างมาตรา ๙ เพื่อให้สอดคล้องกัน

แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐ (ร่างมาตรา ๒๑ และร่างมาตรา ๒๒ เดิม) เรื่อง งบดุล บัญชี และการพัสดุ ให้เป็นหน้าที่ขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขร่างมาตรา ๕ ที่กำหนดให้องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นนิติบุคคลแทนสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และแก้ไข ระยะเวลาจัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ของทุกปีเช่นเดียวกับระยะเวลาการส่งงบดุลและบัญชีของหน่วยงานของรัฐโดยทั่วไป และตัดการ รายงานการสอบบัญชีต่อรัฐสภา ออก โดยคงให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อ

ทราบ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขสถานะขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (ร่างมาตรา ๕) ที่ได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐบาล (ร่างมาตรา ๘)

(๕) คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕ จากเดิมที่กำหนดให้มีคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วย ประธานและกรรมการอื่นอีกสิบสี่คน โดยหลักเกณฑ์วิธีการเลือกคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของกรรมการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนด เป็น กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเลือกกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้มีคณะกรรมการสรรหาตามร่างมาตรา ๒๕ ดำเนินการสรรหากรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามร่างมาตรา ๒๖

สำหรับองค์ประกอบของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามหลักการใหม่จะประกอบด้วย (๑) กรรมการซึ่งเลือกกันเองจากผู้แทนองค์กรผู้บริโภคตามมาตรา ๒๖ (๓) จำนวนเจ็ดคน (๒) กรรมการซึ่งเลือกกันเองจากผู้แทนองค์กรผู้บริโภคเขตตามมาตรา ๒๖ (๔) จำนวนแปดคน และกำหนดให้กรรมการเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการหนึ่งคน (ร่างมาตรา ๑๑) รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ จากเดิมที่ให้คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนด (ร่างมาตรา ๕ วรรคสอง เดิม) มากำหนดให้ชัดเจนไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๒)

แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๔ (ร่างมาตรา ๗ เดิม) จากเดิมที่กำหนดให้เลือกกรรมการใหม่แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ เป็น กำหนดให้ใบกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๒๖ (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี ที่อยู่ลำดับถัดไปจากกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งเข้าดำรงตำแหน่งแทน หากไม่มีผู้ที่ได้รับเลือกในลำดับถัดไปให้ดำเนินการเลือกใหม่ตามมาตรา ๒๖ เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระโดยไม่ต้องดำเนินการเลือกกรรมการใหม่ ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณ

(๖) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๕ (ร่างมาตรา ๙ เดิม) โดยนำอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามร่างมาตรา ๙ (๑) เดิม ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๖๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (ร่างมาตรา ๕) และตัดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคนอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดออก รวมทั้งได้แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (ร่างมาตรา ๑๓ เดิม) ให้มีเท่าที่จำเป็นเกี่ยวกับการกำกับ ควบคุม ดูแลสำนักงานองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๖ (ร่างมาตรา ๑๐ เดิม) โดยตัดระยะเวลาที่คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่จะต้องให้ความเห็นแก่หน่วยงานที่ขอความเห็นภายในสามสิบวัน ออก เพื่อให้คณะกรรมการมีเวลาพอสมควรที่จะให้ความเห็นได้อย่างรอบคอบตามปริมาณ ความยากง่ายของเรื่องที่ขอความเห็นในระยะเวลาต่าง ๆ

(๗) ผู้อำนวยการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๕ (ร่างมาตรา ๑๒ และร่างมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง เดิม) โดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้อำนวยการไว้ให้ชัดเจน แทนการให้คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนด และตัดตำแหน่งรองผู้อำนวยการที่มีวาระการดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งพร้อมผู้อำนวยการ ออก เพื่อให้ตำแหน่งรองผู้อำนวยการเป็นพนักงานขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถทำหน้าที่แทนผู้อำนวยการให้งานของสำนักงานฯ ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องหากผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และเพิ่มการกำหนดให้ในกรณีตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลงและยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งผู้อำนวยการคนใหม่ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน ในกรณีที่ผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานขององค์การคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน (ร่างมาตรา ๒๐)

แก้ไขร่างมาตรา ๑๓ (๔) เดิม โดยกำหนดให้ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งให้ชัดเจน (ร่างมาตรา ๒๑) และแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๕ เดิม โดยให้ผู้อำนวยการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมายเพิ่มขึ้น (ร่างมาตรา ๒๒ (๔)) รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๖ เดิม โดยกำหนดให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนขององค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการขององค์การที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกแทนการให้เป็นผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขให้องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นนิติบุคคลแทนสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามร่างมาตรา ๕ (ร่างมาตรา ๒๓)

(๘) คณะกรรมการสรรหา เพิ่มให้มีคณะกรรมการสรรหา (ร่างมาตรา ๒๔) โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลา ตลอดจนดำเนินการอื่นใดตามมาตรา ๒๖ และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสรรหามอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๕) และดำเนินการเลือกกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยจัดให้องค์กรผู้บริโภคที่ประสงค์ส่งผู้แทนเข้ารับเลือกเป็นกรรมการมาขึ้นทะเบียน และเสนอชื่อผู้แทนที่จะรับเลือกเป็นกรรมการอย่างหนึ่งอย่างใด คือ (ก) กรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคจำนวนหนึ่งคน (ข) กรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเขตจำนวนหนึ่งคน แล้วให้ผู้แทนขององค์กรผู้บริโภคตาม (ก) เลือกกันเองให้ได้จำนวนเจ็ดคน ผู้แทนขององค์กรผู้บริโภคตาม (ข) เลือกกันเองในแต่ละเขต (ตามประกาศคณะกรรมการสรรหาที่กำหนดพื้นที่ของประเทศออกเป็นแปดเขต) ให้ได้จำนวนเขตละหนึ่งคน (ร่างมาตรา ๒๖)

(๙) บทเฉพาะกาล แก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาล ร่างมาตรา ๒๗ (ร่างมาตรา ๒๓ เดิม) โดยกำหนดให้รองเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมอบหมาย ทำหน้าที่ผู้อำนวยการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นกรรมการสรรหากรรมการองค์การ

อิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามร่างมาตรา ๒๔ แล้ว รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๔ (ร่างมาตรา ๒๔ เดิม) แก้ไขสำนักงานคณะกรรมการอสังหาริมทรัพย์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขโครงสร้างการอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นนิติบุคคลแทนสำนักงานคณะกรรมการอสังหาริมทรัพย์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ตามร่างมาตรา ๕

นอกจากนี้ได้แก้ไขบันทึกเหตุผลให้สอดคล้องกับมาตรา ๖๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้บัญญัติให้มืองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค

๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(๑) เพิ่มเติมการอ้างบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา ๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในคำปรารภ โดยเพิ่มการอ้างมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ) เนื่องจากร่างมาตรา ๖ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๖) และร่างมาตรา ๗ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘) ให้อำนาจคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคห้ามขายสินค้าหรือห้ามให้บริการ

(๒) ตามร่างมาตรา ๓ (เพิ่มมาตรา ๑๐ (๑/๑)) ที่กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจและหน้าที่ใกล้เคียงหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ได้แก้ไขข้อความจากเดิม "...ตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจร้องขอก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล" เป็น "...ตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจตกลงกันก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล" เนื่องจากการประนีประนอมข้อพิพาทจะต้องเกิดจากความตกลงยินยอมกันของคู่กรณี และร่างมาตรา ๓ (เพิ่มมาตรา ๑๐ (๑/๒)) ได้แก้ไขข้อความจากเดิมที่กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่ "ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภคทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งไม่มีผลประโยชน์หรือแย้งกับผู้บริโภคตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด" เป็น "ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภคตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด" เนื่องจากการส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภคเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์แก่ผู้บริโภคโดยไม่จำเป็นต้องกำหนดข้อความ "...ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งไม่มีผลประโยชน์หรือแย้งกับผู้บริโภค..." ไว้

(๓) ตัดร่างมาตรา ๖ เดิม (เพิ่มมาตรา ๑๗ วรรคสอง) ซึ่งกำหนดยกเว้นอำนาจคณะกรรมการในการสั่งให้ส่งเอกสารหรือข้อมูล และเรียกบุคคลมาชี้แจงในการใกล้เคียงหรือประนีประนอมข้อพิพาท ออก เพื่อให้คณะกรรมการมีอำนาจตามกฎหมายปัจจุบันซึ่งรวมถึงการสั่งให้ส่งเอกสารหรือข้อมูล และเรียกบุคคลมาชี้แจง ในการใกล้เคียงหรือ

ประนีประนอมข้อพิพาทด้วย ทำให้คณะกรรมการมีข้อมูลและทราบข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะดำเนินการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณี

(๕) ตัดร่างมาตรา ๗ เดิม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ (๗)) เรื่อง อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการ ให้แก่คณะกรรมการ คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ออก เนื่องจากการให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคปฏิบัติการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมายปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว

(๕) แก้ไขร่างมาตรา ๑๐ เดิม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒) โดยตัดบทบัญญัติ “ในการดำเนินคดีในศาล ให้สมาคมและมูลนิธิได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวง” ในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสาม เดิม ออก และบทบัญญัติ “ในกรณีที่สมาคมหรือมูลนิธิซึ่งถูกเพิกถอนการรับรองตามวรรคสองได้ฟ้องคดีใดไว้ต่อศาลและคดีนั้นยังค้างการพิจารณาอยู่ในศาล ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีนั้นเสีย” ในร่างมาตรา ๔๒ วรรคสี่ เดิม ออก เนื่องจากมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๙ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ และการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามข้อ ๒.๓ ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้โดยละเอียดแล้ว (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๒)

(๖) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑ เดิม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖) และร่างมาตรา ๑๒ เดิม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖/๑) โดยกำหนดโทษเฉพาะผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการซึ่งสั่งห้ามขายสินค้าหรือให้บริการเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง และตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง และตัดบทกำหนดโทษกรณีที่เป็นคำสั่งให้ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าหรือบริการที่เป็นอันตราย ออก เนื่องจากหากมีการฝ่าฝืนคำสั่งให้ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าหรือบริการที่เป็นอันตราย คณะกรรมการมีอำนาจตามร่างมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง หรือร่างมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์โดยผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายได้ (ร่างมาตรา ๙ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖) และร่างมาตรา ๑๐ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖/๑))

(๗) ตัดมาตรารักษาการ (ร่างมาตรา ๑๔ เดิม) ออก เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทเฉพาะกาล

นอกจากนี้ได้นำแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ ให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติฯ ให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อ ๒.๒

๒.๓ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เห็นว่า เมื่อได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยกำหนดให้สมาคมและมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ ในคดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวม (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒) สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกัน จึงได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา

คดีผู้บริโภคร (ฉบับที่..) พ.ศ. .... เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดเพิ่มเติมให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครอง
ผู้บริโภครรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภครมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทน
ผู้บริโภครได้ (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง) และกำหนดผลของกรณีที่มูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอน
การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคร (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคสอง) นอกจากนี้ ได้ตัด
หลักการของมาตรา ๑๙ วรรคสอง ปัจจุบัน ที่บัญญัติว่า “การฟ้องคดีให้ระงับข้อและที่อยู่ของ
ผู้บริโภครให้ชัดเจน ในกรณีที่สมาคมเป็นผู้ฟ้องและมีการเรียกค่าเสียหาย ให้เรียกค่าเสียหายแทน
ได้เฉพาะแต่ผู้บริโภครที่เป็นสมาชิกของสมาคมนั้นในขณะยื่นฟ้องเท่านั้น” ออก เพื่อให้สอดคล้อง
กับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่กำหนดให้สมาคมหรือมูลนิธิ
ที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครรับรองมีสิทธิและอำนาจฟ้องคดีแพ่งที่เป็นประโยชน์ต่อ
ผู้บริโภครโดยส่วนรวม (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑) โดยไม่ได้กำหนดเงื่อนไขว่า
จะต้องเป็นผู้บริโภครที่เป็นสมาชิกของสมาคมแต่อย่างใด ส่วนมูลนิธินั้นไม่มีสมาชิก และได้นำ
หลักการเรื่องการฟ้องคดีให้ระงับข้อและที่อยู่ของผู้บริโภครให้ชัดเจนไปกำหนดรวมไว้ใน
ร่างมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือถึงประธาน
ศาลฎีกาซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้ความเห็นชอบการแก้ไขดังกล่าวไปยัง
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๕๒

ลักษณะของคดีผู้บริโภค

ชาญณรงค์ ปราณจิตต์
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ ถูกออกแบบมาภายใต้แนวความคิดที่ต้องการแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมในการดำเนินคดีข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าหรือบริการซึ่งคู่ความแต่ละฝ่ายมีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกัน โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาคดีขึ้นใหม่แตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อใช้กับคดีผู้บริโภค โดยเฉพาะ ทั้งยังกำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเหล่านี้ได้อีกด้วย นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา ๗ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังบังคับว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคต้องอยู่ภายใต้ระบบวิธีพิจารณาคดีที่กำหนดขึ้นใหม่รวมทั้งข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาที่จะออกตามมา เมื่อเป็นเช่นนี้ การจะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่คดีผู้บริโภค จึงต้องเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาไม่ได้บัญญัติเอาไว้และนำมาใช้ได้โดยอนุโลมเท่านั้น กล่าวคือ จะนำมาใช้ในทางที่ขัดหรือแย้งกับหลักการหรือบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับนี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาไม่ได้

๑. ความสำคัญของการวินิจฉัยว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภค

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ ได้วางหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหลายประการ เช่น

- การยื่นคำฟ้องหรือคำให้การคู่ความอาจกระทำด้วยวาจาได้
- การยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมให้แก่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค
- การใช้วิธีการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม
- การระงับการพิสูจน์
- การแสวงหาข้อเท็จจริงโดยศาล
- การพิพากษาคดีให้มีผลถึงผู้บริโภคที่ไม่ใช่คู่ความในคดี
- การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ

- สิทธิในการยื่นอุทธรณ์และฎีกา

ดังนั้น การวินิจฉัยว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบวิธีพิจารณาที่จะใช้และสิทธิหน้าที่ของคู่ความในคดี และโดยปกติการคัดแยกคดีจะต้องดำเนินการตั้งแต่มีการยื่นฟ้องต่อศาลชั้นต้นเพื่อลงสารบบความแยกต่างหากจากคดีแพ่งอื่นๆ และเข้าสู่ขั้นตอนต่างๆตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาได้วางไว้ จึงมีความจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคเพื่อมิให้เกิดปัญหาโต้แย้งคัดค้านตามมาในภายหลัง

๒. ข้อพิจารณาเบื้องต้น

๒.๑ พระราชบัญญัติพิจารณาวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อกำหนดวิธีพิจารณาคดีขึ้นเป็นพิเศษสำหรับคดีผู้บริโภคไม่ได้มีการจัดตั้งศาลใหม่ดังเช่นศาลชำนาญพิเศษอื่นๆหรือเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลที่มีอยู่เดิมแต่อย่างใด เว้นแต่จะเป็นกรณีตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๗ ดังนั้นการพิจารณาว่า ศาลใดมีเขตอำนาจเหนือคดีผู้บริโภคคดีใดจึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประกอบกับพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาใช้บังคับเหมือนกับการพิจารณาเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งทั่วไปคงแตกต่างกันเฉพาะคดีที่ผู้ประกอบธุรกิจเป็นโจทก์ฟ้องผู้บริโภคและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้สิทธิฟ้องได้ทั้งต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลอื่น เช่นนี้มาตรา ๑๗ กำหนดให้ยื่นฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ได้เพียงแห่งเดียว

๒.๒ พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับได้แต่เฉพาะคดีที่มีข้อพิพาทในทางแพ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น จะนำไปใช้กับคดีอาญาไม่ได้ถึงแม้ว่าคดีอาญานั้นจะมีข้อพิพาทส่วนแพ่งซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการบริโภคสินค้าหรือบริการอยู่ด้วยก็ตาม เนื่องจากบทนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” ในมาตรา ๓ จำกัดไว้แต่เฉพาะคดีแพ่งเท่านั้น ที่จะถือว่าเป็นคดีผู้บริโภค ข้อพิพาทส่วนแพ่งที่พิจารณารวมไปกับคดีอาญาจึงไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “คดีผู้บริโภค” ตามบทนิยามดังกล่าว หากแต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา เว้นแต่จะได้มีการแยกฟ้องข้อพิพาทส่วนแพ่งนั้นเป็นคดีแพ่งต่างหากจากคดีอาญาจึงจะถือว่าเป็นคดีผู้บริโภคที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้

๓. แนวทางการพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภค

บทบัญญัติมาตรา ๓ ได้ให้คำนิยามหรืออธิบายถึงลักษณะของคดีผู้บริโภคไว้โดยจำแนกคดีผู้บริโภคออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

๓.๑ คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ (มาตรา ๓ (๑))

การนิยามความหมายของคดีผู้บริโภคตามอนุมาตรานี้ไม่ได้ใช้ข้อหาหรือกฎหมายที่พิพาทเป็นเครื่องชี้วัดว่าเป็นคดีผู้บริโภคดังเช่น คดีชำนัญพิเศษอื่นๆ หากแต่ยึดเอาสถานะหรือความสัมพันธ์ระหว่างคู่ความซึ่งฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นหลักในการกำหนดลักษณะคดีผู้บริโภค องค์ประกอบที่จะทำให้คดีใดเป็นคดีผู้บริโภคตามอนุมาตรานี้มีด้วยกัน ๓ ประการ คือ

๓.๑.๑ ต้องเป็นคดีแพ่งที่พิพาทระหว่าง ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือตามกฎหมายอื่นฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ประกอบการอีกฝ่ายหนึ่ง

ความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” และ “ผู้ประกอบการ” เป็นไปตามที่นิยามไว้ในมาตรา ๓ ของพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือ

“**ผู้บริโภค**” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค.....ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ ได้ให้คำนิยาม “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบการเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม จึงสามารถแยกบุคคลที่เป็นผู้บริโภคตามบทนิยามนี้ออกได้เป็น ๓ จำพวก คือ

(ก) **ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการ**

คำว่า “ซื้อ” หมายความรวมถึง เช่า เช่าซื้อ หรือได้มาไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น และ

คำว่า “บริการ” หมายความว่า การรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใดๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน

ดังนั้น การจะเป็นผู้บริโภคนในกลุ่มนี้ต้องเป็นกรณีที่มีการเสียค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ผู้ประกอบการ

ข้อสังเกต - ผู้ซื้อสินค้ามาเพื่อขายต่อไม่จัดว่าเป็นผู้บริโภคเนื่องจากในบทนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ให้ถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ประกอบการจึงไม่สามารถเป็นผู้บริโภคได้

- เกษตรกรผู้ขายผลผลิตทางการเกษตรแก่พ่อค้าคนกลางที่รับซื้อไม่ใช่ผู้บริโภคเพราะเป็นผู้ขายมิใช่ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการจากพ่อค้าเหล่านั้น และพ่อค้าคนกลางที่ซื้อไปเพื่อขายต่อก็ไม่ใช่ผู้บริโภค คดีพิพาทระหว่างบุคคลเหล่านี้จึงมิใช่คดีผู้บริโภค

(ข) ผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบการเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ

การที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดบุคคลกลุ่มนี้เป็นผู้บริโภคทำให้บุคคลเหล่านี้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายและหากได้รับความเดือดร้อนก็สามารถร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้ตรวจสอบการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคได้ ถึงแม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะยังไม่ได้ซื้อหรือใช้สินค้าหรือบริการแต่อย่างใด และเมื่อมีการโยนคำนิยามคำว่า “ผู้บริโภค” ตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้ บุคคลเหล่านี้จึงอยู่ในความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ปัญหา ถ้าผู้บริโภคในกลุ่มนี้พบเห็นข้อความโฆษณาชักชวนให้ซื้อสินค้าที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง บุคคลนั้นจะยื่นฟ้องผู้ประกอบการต่อศาลเพื่อให้ระงับการโฆษณาข้อความดังกล่าวทั้งๆที่ยังมิได้ซื้อสินค้านั้นโดยอ้างว่าตนเองมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔(๑) ซึ่งเป็นสิทธิในการจะได้รับข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับสินค้าที่เสนอขายได้หรือไม่

กรณีนี้เห็นว่า การที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้บริโภคก็เพื่อให้คณะกรรมการผู้บริโภคมีอำนาจออกมาตรการเชิงป้องกันคุ้มครองไปถึงผู้บริโภคที่เพียงแต่ได้รับการเสนอหรือชักชวนให้ซื้อสินค้าหรือบริการมิให้ได้รับความเสียหายในการตัดสินใจที่จะบริโภคสินค้าหรือบริการเท่านั้น แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิใช่เป็นกฎหมายที่ให้สิทธิแก่บุคคลเหล่านั้นมีอำนาจฟ้องคดี

แต่อย่างไรก็ตาม ดังนั้น การที่บุคคลนั้นจะมีอำนาจฟ้องคดีได้หรือไม่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายวิธีพิจารณาความกำหนดไว้ แต่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องอำนาจฟ้อง และบทบัญญัติมาตรา ๓ ก็ไม่ใช่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับอำนาจฟ้องหากแต่เป็นเพียงบทนิยามความหมายของคำว่า “คดีผู้บริโภค” เท่านั้น จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ ต้องมีการโต้แย้งสิทธิหรือมีกฎหมายรับรองให้ใช้สิทธิทางศาลได้ บุคคลนั้นจึงจะมีอำนาจฟ้องคดีเมื่อบุคคลเหล่านี้ยังไม่ได้ซื้อหรือใช้สินค้า จึงน่าจะไม่มีส่วนได้เสียอย่างเพียงพอที่จะถือว่าถูกโต้แย้งสิทธิอันจะทำให้มีอำนาจฟ้อง คดีได้ แต่ถ้ามีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษให้บุคคลเหล่านี้มีอำนาจฟ้อง เช่น พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้ผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมีอำนาจฟ้องผู้ประกอบการให้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น หากผู้บริโภคซึ่งได้รับการชักชวนได้ทดลองใช้สินค้าที่มีการเสนอขายแล้วได้รับอันตรายหรือความเสียหายจากการทดลองใช้ ต้องถือว่าบุคคลดังกล่าวถูกโต้แย้งสิทธิ และมีอำนาจฟ้องให้ผู้ประกอบการให้รับผิดชอบตามกฎหมายดังกล่าวได้

(ค) ผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

บุคคลที่จะเป็นผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะต้องได้ใช้สินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจโดยชอบ เช่น บุคคลในครอบครัวหรือพนักงานในองค์กรต่างๆที่หัวหน้าครอบครัวหรือนายจ้างเป็นผู้ซื้อหรือจัดหาสินค้าหรือบริการมาให้ใช้ แม้จะไม่ได้เสียค่าตอบแทนด้วยตนเองก็ถือว่าเป็นผู้บริโภคเช่นกัน แต่ถ้าเป็นการนำสินค้าไปใช้หรือได้รับบริการโดยไม่ชอบ เช่น ลักขโมยไปใช้ย่อมไม่ถือว่าเป็นผู้บริโภคตามข้อนี้

“ผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือตามกฎหมายอื่น” ไม่มีคำนิยามไว้ แต่เข้าใจได้ว่าต้องมีกฎหมายให้อำนาจบุคคลนั้นฟ้องคดีแทนผู้บริโภคได้โดยตรงซึ่งปัจจุบันมีอยู่ ๒ องค์กร คือ

(ก) คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคได้ ๒ กรณี คือ คดีที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควรและคดีที่ผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิร้องขอซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

(ข) สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๐ และ ๔๑ ซึ่งมีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกของสมาคมเท่านั้น

ในโอกาสที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานหรือองค์กรใดมีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค คดีที่หน่วยงานหรือองค์กรนั้นฟ้องร้องอาจถือได้ว่าเป็นคดีผู้บริโภคหากเข้าหลักเกณฑ์ ตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค..... ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ ได้ให้คำนิยาม “ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบกิจการโฆษณาด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจึงหมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้

(ก) ผู้ขาย เมื่อพิจารณาประกอบกับนิยามคำว่า “ขาย” ตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว “ผู้ขาย” หมายถึง ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ หรือผู้จัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นตลอดจนผู้เสนอหรือชักชวนเพื่อการดังกล่าวด้วย

(ข) ผู้ผลิตเพื่อขาย เมื่อพิจารณาประกอบกับนิยามคำว่า “ผลิต” ตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว หมายถึง ผู้ทำ ผสม ปُرุง ประกอบ ประดิษฐ์ หรือ แปรรูป และหมายความรวมถึงผู้ทำการเปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดเลือก หรือแบ่งบรรจุ เพื่อขาย

(ค) ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย

(ง) ผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า

(จ) ผู้ให้บริการ เมื่อพิจารณาประกอบกับนิยามคำว่า “บริการ” ตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว หมายถึง ผู้รับจัดทำกรงาน ผู้ให้สิทธิใดๆหรือให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงผู้รับจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน

ปัญหา คดีแพ่งที่พิพาทกันระหว่างโรงพยาบาลของรัฐ (โดยกระทรวงสาธารณสุข) กับผู้รับบริการของโรงพยาบาลอันเนื่องมาจากการให้บริการของโรงพยาบาล จะถือว่าเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่

โดยปกติบริการใดๆ ที่หน่วยงานของรัฐทำให้แก่ประชาชนถือว่าเป็นบริการสาธารณะไม่ใช้การดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไร หน่วยงานของรัฐจึงไม่น่าจะเป็น

ผู้ประกอบการธุรกิจในความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป แต่ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่าในปัจจุบันโรงพยาบาลของรัฐยังคงมีการเรียกเก็บค่าบริการจากผู้เข้ารับบริการแม้จะเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับโรงพยาบาลเอกชน ก็ต้องถือว่ามีบริการเรียกค่าตอบแทนโรงพยาบาลของรัฐจึงอยู่ในความหมายของคำว่า “ผู้ให้บริการ” และเป็น “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่ประสงค์จะให้ข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งมีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกันได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมยิ่งขึ้นภายใต้ระบบวิธีพิจารณาคดีที่กำหนดขึ้นใหม่ คดีพิพาทระหว่างบุคคลทั้งสองจึงเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้

(จ) ผู้ประกอบกิจการโฆษณา เมื่อพิจารณาประกอบกับนิยามคำว่า “โฆษณา” ตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว หมายถึงผู้ประกอบการซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำการไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

๓.๑.๒ ต้องเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมาย

องค์ประกอบส่วนนี้ไม่ค่อยมีความสำคัญมากนักเพราะกฎหมายไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นข้อพิพาทในเรื่องใดโดยเฉพาะเจาะจงเพียงแต่สิทธิหรือหน้าที่ที่พิพาทกันต้องเป็นเรื่องที่กฎหมายรับรอง ดังนั้น มูลคดีที่เกิดข้อพิพาทขึ้นอาจเป็นเรื่องสัญญา ละเมิด หรือกฎหมายฉบับหนึ่งฉบับใดให้สิทธิไว้แล้วมีการละเมิดสิทธินั้น เช่น พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๓๓ ให้สิทธิผู้บริโภคบอกเลิกสัญญาซื้อสินค้าหรือบริการได้ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ได้รับสินค้าหรือบริการ หากผู้ประกอบการไม่คืนเงินภายใน ๑๕ วันตามมาตรา ๓๖ ผู้บริโภคย่อมฟ้องเรียกเงินคืนได้และถือว่าเป็นคดีผู้บริโภค หรือพระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๐ ให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำผิดตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำความผิดและถือว่าเป็นคดีผู้บริโภคเช่นกัน

๓.๑.๓ ต้องเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

องค์ประกอบสุดท้ายนี้เป็นการตีกรอบเพื่อมิให้มีการนำวิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ไปใช้กับเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสินค้าหรือบริการโดยตรงซึ่งอยู่นอกเหนือเจตนารมณ์ของกฎหมาย เช่น คดีหมิ่นประมาทระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค เป็นต้น ส่วนถ้อยคำที่ว่า “อันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ” อาจทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนไปได้ว่าจะต้องมีการใช้สินค้าหรือบริการแล้วเท่านั้นจึงจะเป็นคดีผู้บริโภคซึ่งไม่ถูกต้อง ลำพังแต่ผู้บริโภคตกลงซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อนำมาบริโภคแม้จะยังไม่ได้ใช้หากเกิดข้อพิพาทขึ้น เช่น ผู้ประกอบธุรกิจส่งมอบสินค้าไม่ครบถ้วน ก็ต้อง

ถือว่าข้อพิพาทนั้นเป็นผลเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการและเป็นคดีผู้บริโภค เช่นกัน

ตัวอย่างคดีผู้บริโภค

คดีผู้บริโภคตามมาตรา ๓(๑)นี้ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นกรณีที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคเป็นโจทก์ฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจเป็นจำเลยเท่านั้น คดีที่ผู้ประกอบการธุรกิจเป็นโจทก์ฟ้องผู้บริโภคเป็นจำเลยหากข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ เช่น คดีที่ผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องบังคับให้ผู้บริโภคชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขายหรือให้บริการต่างๆ ย่อมถือว่าเป็นคดีผู้บริโภคด้วยเช่นกัน ดังนั้น คดีผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะมีปริมาณมากกว่ากลุ่มอื่น และแนวทางในการพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคตามอนุมาตรานี้ เบื้องต้นให้พิจารณาสถานะของคู่ความก่อนว่า เป็นผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคฝ่ายหนึ่ง กับผู้ประกอบการธุรกิจอีกฝ่ายหนึ่ง และข้อพิพาทเกิดขึ้นเนื่องจากการบริโภคหรือบริการหรือไม่ ถ้าใช่ถือว่าคดีนั้นเป็นคดีผู้บริโภคโดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นมูลหนี้เกี่ยวกับเรื่องใด ตัวอย่างต่อไปนี้จัดว่าเป็นคดีผู้บริโภค

(๑) คดีที่คู่ความฝ่ายหนึ่งเป็นคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง ส่วนใหญ่จะเป็นคดีผู้บริโภค เว้นแต่ข้อพิพาทนั้นไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับการบริโภคสินค้าหรือบริการหรือการคุ้มครองดูแลสิทธิของผู้บริโภค

(๒) คดีที่ผู้บริโภคเป็นโจทก์ฟ้องเอง มูลคดีส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องผิดสัญญาและจำเลยซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจมักจะเป็นนิติบุคคล เช่น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ (ไม่ก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา ไม่โอนกรรมสิทธิ์ ไม่จัดทำสาธารณูปโภค ให้รับผิดในความชำรุดบกพร่อง) สัญญาซื้อขายหรือเช่าซื้อรถยนต์ (ให้รับผิดในความชำรุดบกพร่อง ไม่โอนชื่อทางทะเบียนหรือทะเบียนปลอม ยึดรถยนต์กลับไปโดยมิชอบ) หรือสัญญาให้บริการการท่องเที่ยว เป็นต้น และบางกรณีอาจเป็นเรื่องละเมิด เช่น คดีเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณสุข เป็นต้น

(๓) คดีที่ผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องบังคับให้ผู้บริโภคที่เป็นลูกค้าชำระหนี้ตามสัญญาต่างๆ จัดว่าเป็นคดีผู้บริโภคด้วย เช่น

- คดีที่ธนาคารพาณิชย์ฟ้องบังคับชำระหนี้ตามสัญญาออม ค้ำประกัน จำนอง จำนำ บัญชีเดินสะพัด ตัวเงินหรือทรัสต์รีซีท เป็นต้น

- คดีที่ผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมฟ้องบังคับชำระหนี้ตามสัญญาให้บริการต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

- คดีที่ผู้ประกอบกิจการสาธารณูปโภคฟ้องบังคับชำระหนี้ตามสัญญาให้บริการสาธารณูปโภคเช่นไฟฟ้า ประปา เป็นต้น

- คดีที่ผู้ประกอบกิจการให้เช่าซื้อสินค้าฟ้องบังคับชำระหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ

- คดีที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตหรือให้บริการสินเชื่อรูปแบบอื่นฟ้องบังคับชำระหนี้ตามสัญญาบัตรเครดิตหรือสัญญาให้บริการสินเชื่อ

(๔) คดีที่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นผู้รับประกันภัยพิพาทกับผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยเกี่ยวกับสัญญาประกันภัยถือว่าเป็นคดีผู้บริโภค แต่ถ้าเป็นคดีพิพาทระหว่างผู้รับประกันภัยด้วยกันเองหรือระหว่างผู้รับประกันภัยที่รับช่วงสิทธิมาฟ้องผู้ทำละเมิดหรือระหว่างผู้ถูกทำละเมิดกับผู้รับประกันภัยจำจน ไม่น่าจะเป็นคดีผู้บริโภคเพราะคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมิใช่ผู้บริโภค (เว้นแต่จะเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องพันกับคดีผู้บริโภคตามมาตรา ๓ (๑) หรือ ๓(๒))

๓.๒ คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (มาตรา ๓ (๒))

คดีผู้บริโภคตามกฎหมายนี้ใช้ข้อหาหรือกฎหมายที่พิพาทกันเป็นตัวชี้วัด กล่าวคือ ถ้าเป็นข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.๒๕๕๑ ต้องถือว่าคดีนั้นเป็นคดีผู้บริโภค โดยผู้ซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องคดีคือผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยซึ่งอาจเป็นผู้บริโภค บุคคลในครอบครัว หรือพนักงานของผู้บริโภค หรือบุคคลอื่นที่บังเอิญได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้านั้น ส่วนผู้ที่ถูกฟ้องเป็นจำเลยคือผู้ประกอบการซึ่งอาจเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้าหรือบุคคลอื่นตามคำนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการ” ในกฎหมายดังกล่าว

๓.๓ คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องพันกันกับคดีตามมาตรา ๓(๑)หรือ(๒)

คดีที่เกี่ยวข้องพันกับคดีผู้บริโภคตามมาตรา ๓(๑) หรือ (๒) เช่น คดีที่ฟ้องให้รับผิดชอบตามสัญญาจำประกัน สัญญาจ้างอง สัญญาจ้างนำ หรือสัญญาประกันภัยจำจน เป็นต้น ซึ่งโดยปกติคดีเหล่านี้อาจไม่อยู่ในความหมายของคดีผู้บริโภคตามมาตรา ๓ (๑)หรือ (๒) แต่ตามมาตรา ๓ (๓) ให้ถือว่าเป็นคดีผู้บริโภคด้วยเพื่อมิให้ผลแห่งคดีเกิดความลักลั่นกัน และ ไม่ต้องคำนึงว่าจะมีการพิจารณาคดีดังกล่าวรวมหรือแยกกับคดีผู้บริโภคตามมาตรา ๓ (๑) หรือ (๒)

๓.๔ คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

อนุมาตรานี้เปิดโอกาสให้กฎหมายที่ออกมาในภายหลังสามารถกำหนดให้นำวิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ไปใช้กับคดีอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓ (๑) (๒) และ (๓) และให้ถือว่าคดีเหล่านั้นเป็นคดีผู้บริโภครวมตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

๔. การขอให้วินิจฉัยปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ในการขอให้มีการวินิจฉัยปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคบัญญัติอยู่ในมาตรา ๘ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๔.๑ ผู้มีสิทธิขอให้วินิจฉัย

ตั้งได้กล่าวข้างต้นแล้วว่าหน้าที่ในการคัดแยกคดีว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคในเบื้องต้นเป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้น แต่ในระหว่างพิจารณาอาจมีการโต้แย้งหรือหยิบยกปัญหาขึ้นในคดีที่ถูกจัดว่าเป็นคดีผู้บริโภคหรือในคดีแพ่งอื่นว่าคดีนั้นมิใช่คดีผู้บริโภคหรือเป็นคดีผู้บริโภค แล้วแต่กรณี ซึ่งการยกปัญหาดังกล่าวขึ้นอาจกระทำได้สองทางคือโดยคู่ความเป็นผู้ขอหรือโดยศาลเห็นสมควรเอง

๔.๒ ระยะเวลาที่อาจขอให้วินิจฉัย

การยกปัญหาขึ้นเพื่อขอให้มีการวินิจฉัยว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่จะต้องกระทำภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดซึ่งขึ้นอยู่กับว่าเป็นการยกขึ้นในคดีใด กล่าวคือ ถ้าเป็นการยกขึ้น

๔.๒.๑ ในคดีผู้บริโภค ต้องกระทำอย่างช้าในวันนัดพิจารณา

๔.๒.๒ ในคดีแพ่งอื่น ต้องกระทำอย่างช้าในวันชี้สองสถานหรือวันสืบพยานในกรณีที่ไม่มีชี้สองสถาน

ดังนั้น การขอให้วินิจฉัยปัญหาก็จะกระทำได้เฉพาะในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นเท่านั้น หากเลยกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นแล้วไม่อาจยกปัญหาดังกล่าวเพื่อขอให้วินิจฉัยได้อีกไม่ว่าจะโดยคู่ความหรือศาลเห็นเองก็ตาม

๔.๓ ผู้มีอำนาจวินิจฉัย

บทบัญญัติมาตรา ๘ กำหนดให้ประธานศาลอุทธรณ์ (กลาง) เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยทุกกรณีโดยไม่ต้องคำนึงว่าคดีนั้นอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลใด และเมื่อมีคำวินิจฉัยแล้ว กฎหมายกำหนดให้เป็นที่สุด

๔.๔ เอกสารที่ต้องจัดส่งเพื่อประกอบการวินิจฉัย

เอกสารที่จำเป็นต้องส่งไปเพื่อประกอบการวินิจฉัยอย่างน้อยต้องมีคำฟ้อง คำให้การ และรายงานกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้อง และหากศาลชั้นต้นเห็นว่าข้อเท็จจริง ที่มีอยู่ตามคำฟ้องและคำให้การอาจไม่เพียงพอแก่การวินิจฉัย ศาลชั้นต้นควรสอบถาม ข้อเท็จจริงที่สำคัญเพิ่มเติม เช่น คู่กรณีมีการให้คำตอบแทนกันหรือไม่ หรือการซื้อขายค้ำ พิพาทนั้นซื้อไปเพื่อบริโภคหรือขายต่อ เป็นต้น แล้วจัดแจ้งไว้ในรายงานกระบวนการ พิจารณาที่ส่งไปนั้น

๔.๕ วิธีการส่ง

วิธีการส่งเรื่องไปยังประธานศาลอุทธรณ์นั้น เพื่อความรวดเร็วมาตรา ๘ วรรคสาม เปิดโอกาสให้สามารถส่งทางโทรสาร หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ ในเบื้องต้น เห็นว่าน่าจะปฏิบัติเช่นเดียวกับการส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวไปยังศาลสูงเพื่อพิจารณา สั่งโดยทางโทรสารหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งศาลอุทธรณ์คงต้องกำหนดแนวทาง ปฏิบัติในเรื่องนี้ให้ชัดเจนและแจ้งให้ศาลชั้นต้นทราบต่อไป

๔.๖ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในระหว่างรอฟังการวินิจฉัย

กฎหมายไม่ได้บังคับว่าเมื่อมีการหยิบยกปัญหาตั้งกล่าวขึ้นแล้ว ศาลชั้นต้นจะต้อง ส่งเรื่องไปยังประธานศาลอุทธรณ์ภายในเวลาเท่าใด แต่กำหนดให้ประธานศาลอุทธรณ์ มีคำวินิจฉัยและแจ้งผลไปยังศาลชั้นต้นโดยเร็ว ทั้งยังระบุว่าคำวินิจฉัยของประธาน ศาลอุทธรณ์ไม่กระทบถึงกระบวนการพิจารณาใดๆ ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น แสดงว่ากฎหมายไม่ประสงค์ที่จะให้มีการใช้วิธีการส่งเรื่องไปให้วินิจฉัยตามมาตรา ๘ นี้ เป็นช่องทางในการประวิงคดี ดังนั้น เมื่อไม่มีบทบัญญัติบังคับให้งดการดำเนินกระบวนการ พิจารณาไว้ในระหว่างที่รอฟังคำวินิจฉัย ศาลชั้นต้นจึงควรดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป และเมื่อได้รับผลคำวินิจฉัยแล้วก็ให้รีบแจ้งให้คู่ความทราบและดำเนินการตามที่ เห็นสมควรเพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค : เปิดมิติใหม่ในการคุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค : เปิดมิติใหม่ในการคุ้มครองผู้บริโภค

83

ธนกร วรปรัชญากุล

1. บทนำ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2551 เป็นต้นมา โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายจากการที่คดีผู้บริโภคเป็นคดีที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากและผู้บริโภคส่วนใหญ่จะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าผู้ประกอบการ ทำให้ขาดอำนาจต่อรองและตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ ดังนั้น เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองสิทธิและเป็นการเยียวยาความเสียหายของผู้บริโภคให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ ประกอบกับเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคขึ้นมาโดยเฉพาะ ส่วนวิธีพิจารณาในเรื่องใดที่ไม่ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ เป็นการเฉพาะ ก็ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

การจะทำความเข้าใจพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ นั้น จำเป็นจะต้องเข้าใจขอบเขตของคดีผู้บริโภคก่อนว่า คดีผู้บริโภค ผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจ มีความหมายอย่างไร ก่อนที่จะได้กล่าวถึงผู้มีอำนาจฟ้องคดีผู้บริโภค ศาลที่จะฟ้องคดี และหลักเกณฑ์ที่สำคัญของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ต่อไป

2. ขอบเขตของคดีผู้บริโภค

2.1 ความหมายของคดีผู้บริโภค

ตามมาตรา 3 ของ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

“คดีผู้บริโภค” หมายความว่า

(1) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(2) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

- (3) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันกับคดีตาม (1) หรือ (2)
- (4) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

2.2 ความหมายของผู้บริโภค

ตามมาตรา 3 ของ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

2.2.1 ผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (มาตรา 3) หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม”

- ผู้ซื้อตามมาตรา 3 ของ พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 หมายความว่า ผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ หรือผู้ได้มาไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น

ข้อสังเกต ผู้บริโภคอาจจะเป็นทั้งผู้ที่เสียค่าตอบแทนและไม่เสียค่าตอบแทนในการใช้สินค้าและบริการก็ได้

2.2.2 ผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 (เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552)

ก. ความหมายของผู้เสียหายฯ (มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551) หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ซื้อหรือใช้สินค้านั้นหรือไม่ก็ตาม

ข. ความหมายของสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (มาตรา 4)

(1) สินค้า หมายความว่า สิ่งทวาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายรวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ เพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งาน และการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

ข้อสังเกต ความหมายของสินค้ายังไม่ระบุครอบคลุมถึง “อสังหาริมทรัพย์” เช่น อาคาร สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ และยังไม่ครอบคลุมถึง “บริการ” ไม่ว่าจะเป็น การขนส่ง การบันเทิง การรักษาพยาบาล การโทรคมนาคม การธนาคาร ฯลฯ

ค. ความรับผิดตาม พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

(1) ใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ว่าผู้ผลิตแม้ไม่จงใจ ไม่ประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิด (ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ผลิต แต่ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการและการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา (มาตรา 6)) แต่ผู้ผลิตสามารถนำสืบหักล้างข้อกล่าวหาได้และมีข้อยกเว้นความรับผิดตามกฎหมาย

(2) ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว (รับผิดแบบลูกหนี้ร่วม) ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม (มาตรา 5)

2.3. ความหมายของผู้ประกอบธุรกิจ

ตามมาตรา 3 ของ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ “ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคและให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อ เพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย

- ผู้ขายตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฯ หมายความว่า ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ หรือผู้จัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่น ตลอดจนผู้เสนอหรือชักชวนเพื่อการดังกล่าวด้วย

3. ผู้มีอำนาจฟ้องคดี

3.1 ผู้บริโภค คือ ผู้บริโภคตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ ผู้บริโภคที่เป็นผู้เสียหายตาม พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กล่าวถึงในรายละเอียดไปแล้ว

3.2 ผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค ประกอบไปด้วยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

ตัวอย่างเช่น คดีที่ผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการให้รับผิดชอบสัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าซื้อ สัญญารับประกันชีวิต คดีที่ผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการซึ่งเป็นโรงพยาบาล คลินิก ในเรื่องละเมิดที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณสุข เป็นต้น

3.3 ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็สามารถฟ้องคดีผู้บริโภคได้เช่นกันโดยฟ้องผู้บริโภคเป็นจำเลยต่อศาลในคดีคดีแพ่งซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ ตามมาตรา 3 (1) ของ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค ฯ ซึ่งให้สิทธิทั้งผู้บริโภคและผู้ประกอบการเป็นโจทก์ได้ทั้งสองฝ่าย เช่น คดีที่ผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ฟ้องบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ตามหนี้บัตรเครดิต สัญญากู้ยืม จำนอง จำน่า ตัวเงิน หรือการให้บริการอื่น ๆ

แต่ผู้ประกอบการไม่มีอำนาจฟ้องผู้บริโภคที่เป็นผู้เสียหายตาม พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ฯ เป็นคดีผู้บริโภคตามมาตรา 3(2) ของ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค ฯ เพราะการฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายตาม พ.ร.บ.

ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย นั้นให้อำนาจเฉพาะผู้เสียหาย หรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนเป็นโจทก์ฟ้องคดีเท่านั้น

4. ศาลที่จะฟ้องคดี

4.1 กรณีผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคเป็นโจทก์

ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค สามารถฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจต่อศาล ที่ผู้ประกอบการธุรกิจมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล ตาม มาตรา 4(1) ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

4.2 กรณีผู้ประกอบการธุรกิจเป็นโจทก์

ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภค ให้ผู้ประกอบการธุรกิจ มีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว

5. หลักเกณฑ์ที่สำคัญของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค ฯ

5.1 ศาลมีบทบาทเชิงรุกในการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีภายใต้ระบบไต่สวน (Inquisitorial System)

ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบได้เองตามที่ได้เห็นสมควร (มาตรา 33 วรรคหนึ่ง) ศาลเป็นผู้ซักถามพยานเอง คู่ความหรือทนายความจะซักถามพยานได้ ต่อเมื่อศาลอนุญาต (มาตรา 34) ศาลขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ (มาตรา 36) トラバドที่ยังไม่มีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติมได้ หากเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความ ยุติธรรม (มาตรา 37)

5.2 การมอบหมายเจ้าพนักงานคดีในการดำเนินคดี ตรวจสอบและรวบรวม พยานหลักฐาน

ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานคดีดำเนินคดี ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน ที่จำเป็นได้ (มาตรา 4, 33) โดยเจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี ผู้บริโภค ตามที่ศาลมอบหมาย ได้แก่ การไกล่เกลี่ยคดีผู้บริโภค ตรวจสอบและรวบรวม พยานหลักฐาน บันทึกคำพยาน ตรวจสอบข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเพื่อประกอบการ ทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง เป็นต้น

5.3 หลักฟังความสองฝ่ายหรือหลักโต้แย้งคัดค้านต่อผู้คดี (Principal of Bilateral Hearing or Principal of Contradiction)

๑ พยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาสืบเองต้องให้คู่ความทุกฝ่ายทราบ และคู่ความมีสิทธิโต้แย้งพยานหลักฐานดังกล่าว (มาตรา 33 วรรคสอง)

๑ การที่ศาลขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นต้องให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ (มาตรา 36 วรรคหนึ่ง)

5.4 หลักความสะดวก

โจทก์จะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ (มาตรา 20) จำเลยจะให้การเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ (มาตรา 26)

5.5 หลักความประหยัด

การยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมแก่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคกรณีที่เป็นคดีผู้บริโภคทั่วไป (มาตรา 18) แต่หากเป็นคดีผู้บริโภคที่เป็นคดีตาม พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ๆ เฉพาะผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคที่เป็นผู้เสียหายเท่านั้นที่จะได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม ส่วนตัวผู้เสียหายเองไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ทั้งนี้ ตามมาตรา 10 ของ พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ๆ

5.6 หลักความรวดเร็ว

ศาลอาจสั่งให้ส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใด หรือแจ้งวันนัด คำสั่งของศาลหรือข้อความอย่างอื่นทางโทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ (มาตรา 16) เมื่อศาลสั่งรับฟ้องแล้ว ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว (มาตรา 24) การนั่งพิจารณาสืบพยาน ให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่เลื่อนคดี (มาตรา 35) การพิจารณาพิพากษาคดีผู้บริโภคในศาลอุทธรณ์ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว (มาตรา 49)

5.7 หลักการใกล้เคียงข้อพิพาท

เมื่อศาลสั่งรับฟ้องแล้ว ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็วและให้ศาลออกหมายเรียกจำเลยให้มาศาลเพื่อการใกล้เคียง ให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน (มาตรา 24) ในวันนัดพิจารณา ให้เจ้าพนักงานคดีหรือบุคคลที่ศาลกำหนดหรือที่คู่ความตกลงกันทำการใกล้เคียงให้คู่ความตกลงกัน (มาตรา 25)

5.8 หลักความเป็นธรรม

๑ ผู้บริโภคมีสิทธิฟ้องบังคับผู้ประกอบการธุรกิจให้ชำระหนี้ได้แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือในกรณีที่ไม่ได้ทำนิติกรรมตามแบบที่กฎหมายกำหนด แต่ได้วางมัดจำหรือชำระหนี้บางส่วนแล้ว ผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องบังคับผู้ประกอบการธุรกิจให้ทำสัญญาให้เป็นไปตามแบบหรือชำระหนี้ได้ (มาตรา 10 วรรคหนึ่งและวรรคสอง) นอกจากนี้ ไม่ให้นำมาตรา 94 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่ห้ามการนำพยานบุคคลมาสืบแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง ข้อความในเอกสารมาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องคดีผู้บริโภคและการพิสูจน์ถึงนิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการธุรกิจ (มาตรา 10 วรรคสาม)

๑ ประกาศ โฆษณา คำรับรอง หรือการกระทำใด ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเข้าใจในขณะที่ทำสัญญาว่าผู้ประกอบการธุรกิจจะมอบให้หรือจัดหาให้ซึ่งสิ่งใด หรือข้อตกลงจะให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติม ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ซึ่งผู้บริโภคสามารถนำพยานมาสืบเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบได้ (มาตรา 11)

๑ กำหนดอายุความไว้เป็นกรณีเฉพาะในกรณีความเสียหายโดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้บริโภค(ผู้เสียหาย) หรือต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ โดยมีอายุความสามปีแต่ไม่เกินสิบปี (มาตรา 13) ซึ่งเป็นการขยายอายุความฟ้องร้องทางแพ่งเนื่องจากปกติแล้วการฟ้องคดีแพ่งให้รับผิดชอบในกรณีละเมิดจะต้องฟ้องร้องภายในกำหนดอายุความหนึ่งปี

๑ ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ในระหว่างที่มีการเจรจาค่าเสียหายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค (มาตรา 14)

๑๐ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (มาตรา 15)

๑๑ ในกรณีที่ผู้ประกอบการจะฟ้องผู้บริโภค ให้ผู้ประกอบการเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว (มาตรา 17)

๑๒ ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของผู้ประกอบการให้ตกแก่ผู้ประกอบการ (มาตรา 29) โดยประเด็นข้อพิพาทข้อใดจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิตการประกอบ การออกแบบ หรือส่วนผสมของสินค้า การให้บริการ หรือการดำเนินการใดๆ ซึ่งศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการ ให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการ

๑๓ ในคดีที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องแทนผู้บริโภคเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจพิพากษาเกิน คำขอได้ ถ้าปรากฏแก่ศาลว่า จำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้อง หรือ วิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง (มาตรา 39)

๑๔ ศาลมีอำนาจสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกินสิบปี หากเป็นกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย และในเวลาที่พิพากษาคดีเป็นการพ้นวิสัยจะหยั่งรู้ถึงความเสียหายที่แท้จริง (มาตรา 40)

๑๕ ศาลมีอำนาจพิพากษาให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนสินค้าใหม่แก่ผู้บริโภคแทนการซ่อมแซมสินค้าที่ชำรุดบกพร่องได้ โดยคำนึงถึงความสุจริตของผู้บริโภคประกอบ (มาตรา 41)

5.9 หลักการใช้สิทธิโดยสุจริต

ในการใช้สิทธิ ในการชำระหนี้ ผู้ประกอบการต้องกระทำด้วยความสุจริต โดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม (มาตรา 12) ถ้าผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนำคดีมาฟ้องโดยไม่มีเหตุสมควร ศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นชำระค่าชดเชยธรรมเนียมที่ไต่รับยกเว้นได้ (มาตรา 18 วรรคสอง)

5.10 หลักการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

ในกรณีเป็นสินค้าที่อาจเป็นอันตราย ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเรียกคืนสินค้าจากผู้บริโภคและเรียกเก็บสินค้าที่ยังไม่ได้จำหน่ายออกจากท้องตลาด (มาตรา 43) ศาลมีอำนาจสั่งให้มีวิธีการชั่วคราวก่อนยื่นฟ้องคดี เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม (มาตรา 56) ศาลมีอำนาจสั่งให้มีวิธีการชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดี เพื่อบรรเทาหรือป้องกันความเสียหายแก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม (มาตรา 63)

5.11 การให้ข้อเท็จจริงในคดีที่ฟ้องภายหลังเป็นที่ยุติเช่นเดียวกับคดีก่อนโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน (มาตรา 30)

ศาลในคดีหลังอาจมีคำสั่งให้ถือว่าข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีเป็นอันยุติ เช่นเดียวกับคดีก่อนโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน หากศาลในคดีก่อนได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีผู้บริโภคแล้ว และมีการฟ้องผู้ประกอบธุรกิจรายเดียวกันเป็นคดีผู้บริโภคอีก โดยข้อเท็จจริงที่พิพาทเป็นอย่างเดียวกับคดีก่อนและศาลในคดีก่อนได้วินิจฉัยไว้แล้ว

5.12 ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี (มาตรา 6)

ประธานศาลฎีกาได้ออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ให้มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับ (วันที่ 23 สิงหาคม 2551)

5.13 หลักการลงโทษผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่สุจริต

๑ ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ (Punitive damages) (มาตรา 42) ถ้าการกระทำที่ถูกฟ้องร้องเกิดจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม หรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร

การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด

๑ ศาลมีอำนาจพิพากษาให้หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต (มาตรา 44)

5.14 คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด (มาตรา 49 วรรคสอง)

แต่คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณานุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือในปัญหาข้อกฎหมายได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 51)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 มีเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามเคยมีปรากฏมาก่อนในประเทศไทย บุคลากรซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภค คือ ศาลยุติธรรมซึ่งคุ้นเคยกับการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้อิทธิพลของระบบกล่าวหาซึ่งเน้นบทบาทและสิทธิของคู่ความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากในการมีบทบาทเป็นศาลภายใต้ระบบไต่สวน ซึ่งศาลจะมีอำนาจริเริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาและค้นหาความจริงในคดีได้ด้วยตนเอง ไม่ถูกจำกัดเฉพาะข้อเท็จจริงที่คู่ความเสนอต่อศาล นอกจากนี้ บุคคลที่จะมาปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานคดีซึ่งมีบทบาทที่สำคัญมากในฐานะผู้ช่วยศาลในการดำเนินคดี ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานก็ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมด้วย

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน มีผลใช้บังคับได้ไม่นานก็มีเสียงสะท้อนดังมาจากผู้ประกอบการที่ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคนี้ สร้างภาระ ความรับผิดชอบ และความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการมากเกินไป เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้บริโภคแต่เพียงอย่างเดียว โดยขาดการสร้างดุลยภาพระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการ ในส่วนของประชาชนเองก็ยิ่งขาดความ

รู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ไม่ทราบว่าจะคดีใดจึงจะเป็นคดีผู้บริโภค และตนมีสิทธิและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอย่างไร ซึ่งในเรื่องนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ให้ทั่วถึงในหมู่ประชาชนด้วย

เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เพิ่งเริ่มต้นใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2551 ที่ผ่านมา การรับฟังเสียงสะท้อนและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งจากผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ เจ้าพนักงานคดี จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อจะนำมาใช้พัฒนา หรือ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่อไป โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของผู้บริโภคที่คำนึงถึงความเป็นธรรมและดุลยภาพระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจเป็นสำคัญ

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

วรวิทย์ ฤทธิพิศ*

สภาพทั่วไป

ท่ามกลางระบบเศรษฐกิจทุนนิยม และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจต่างแข่งขันกัน มีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ผลิตสินค้า เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ทั้งต่างพยายามลดต้นทุนในการผลิตให้มากที่สุดเพื่อผลประโยชน์ให้ได้มีกำไรสูงที่สุด มีการเร่งระบบการตลาด การให้บริการ การส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการโฆษณาประชาสัมพันธ์มาใช้เพื่อชักจูงให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคหันมาใช้สินค้าหรือบริการของตนมากขึ้น

ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ระดับมาตรฐานสินค้าหรือบริการที่ออกสู่ตลาดแตกต่างกัน สินค้าหรือบริการที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำออกสู่ตลาด จึงมีสินค้าหรือบริการมีทั้งที่มีคุณภาพ และไม่มีคุณภาพปะปนกัน โดยผู้บริโภคเองส่วนใหญ่ไม่อยู่ในฐานะที่ทราบภาวะตลาดและความจริงเกี่ยวกับคุณภาพและราคาสินค้าและการบริการนั้น และมักจะเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการนั้นๆ จากกรณีการส่งเสริมการขายหรือการโฆษณาชวนเชื่อ หรือการชักจูงด้วยเหตุต่างๆ นานา ผู้บริโภคจะมาทราบว่าสินค้าหรือบริการนั้นไม่มีคุณภาพหรือเป็นอันตรายก็ต่อเมื่อได้บริโภคสินค้าหรือใช้บริการนั้นแล้ว ทำให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย ทั้งในแง่ของการต้องเข้ารับการรักษา ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการธุรกิจส่วนใหญ่จะมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ หรือมีความสามารถทางการเงินสูงเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บริโภค โดยสภาพทั่วไป ผู้บริโภคจึงอยู่ในสถานะที่ต่ำกว่า ไม่มีอำนาจต่อรอง และมักอยู่ในภาวะจำต้องเข้าทำสัญญากับผู้ประกอบการ

* ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง ช่วยทำงานในตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง.

คุณภาพ

ตามที่ผู้ประกอบการจัดทำเป็นสัญญาสำเร็จรูปไว้แล้ว ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ในสัญญาก็มักจะเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ จึงทำให้ผู้บริโภคอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ

กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

ด้วยสภาพทั่วไปที่เกิดขึ้นตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความคิดกันว่าควรมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค เบื้องต้น จึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการทั่วไป โดยกำหนดหน้าที่ผู้ประกอบการที่ดีและผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาต่อผู้บริโภค เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคตามสมควร ตลอดจนจัดให้มีองค์กรของรัฐที่เหมาะสมเพื่อตรวจตรา ดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ในการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งการฟ้องร้องดำเนินคดีแทนเพื่อประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม โดยผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องมาเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

ในส่วนการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคไว้ ๕ ประการ ดังนี้

๑. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพินัยแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

๒. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม

๓. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

๔. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

๕. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ ๑, ๒, ๓ และ ๔ ดังกล่าว

เนื้อหาในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ถือได้ว่าเป็นส่วนของกฎหมายสารบัญญัติ ที่กำหนดสิทธิของผู้บริโภค อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคในภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการฉลาก การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา และการคุ้มครองผู้บริโภคโดยประการอื่น โดยผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการจะต้องกระทำหรือไม่กระทำการโฆษณา หรือปิดฉลากสินค้า หรือจัดทำสัญญาในลักษณะที่เป็นกรณีฝ่าฝืนบทบัญญัตินั้นๆ หากฝ่าฝืนก็มีบทกำหนดโทษไว้

แต่เนื่องจากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น ยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมถึงสิทธิของผู้บริโภคในส่วนที่ว่าด้วยสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ทั้งๆ ที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็บัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในส่วนดังกล่าวไว้แล้ว ต่อมาจึงได้มีการออกกฎหมายใน

๑. การคุ้มครองผู้บริโภคในระดับสากล ซึ่งรับรองสิทธิผู้บริโภคไว้โดยสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคสากล (Consumers International หรือ CI) ซึ่งได้รับรองสิทธิผู้บริโภคสากลไว้ ๘ ประการ คือ ๑) สิทธิที่จะเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน (The right to basic need) เช่น ยา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ การศึกษาและสุขภาพ ๒) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าและบริการ (The right to safety) ๓) สิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนที่จำเป็นเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ (The right to be information) ๔) สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการได้อย่างอิสระ (The right to choose) ๕) สิทธิที่จะร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม (The right to be heard) ๖) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและค่าชดเชยความเสียหาย (The right to redress) ๗) สิทธิที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภค (The right to consumer education) ๘) สิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย (The right to healthy environment) ซึ่งครอบคลุมการคุ้มครองผู้บริโภคมกกว่าสิทธิผู้บริโภคของไทย.

คุณภาพ

ลักษณะที่เป็นการ “ต่อ ยอด” เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคยิ่งขึ้น โดยตราพระราชบัญญัติ ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกมาใช้ บังคับ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เป็นต้นมา

โดยเหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็คือว่า โดยที่สินค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น การผลิตภายในประเทศหรือนำเข้า มีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีสูงขึ้นเป็นลำดับ การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยกระทำ ได้ยาก เมื่อ ผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้

เนื้อหาแห่งบทบัญญัติกฎหมายคุ้มครองพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ นี้ ถือว่าเป็นกฎหมายสารบัญญัติ เช่นเดียวกัน เพราะเป็นการบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรากฏในพระราช บัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ในส่วนที่เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านความ ปลอดภัยจากการใช้สินค้า โดยพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก สินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ นี้ เน้นหนักไปที่หลัก “ความรับผิดโดยเคร่งครัด” (Strict Liability) ดังจะเห็นได้จากเหตุผลและความจำเป็นในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ว่า การฟ้องคดีในปัจจุบันเพื่อเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยาก เนื่องจากภาระในการพิสูจน์ถึงความ จงใจหรือประมาทเลินเล่อในการกระทำความผิดของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าตกเป็นหน้าที่ของ ผู้ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายทั่วไป เพราะยังไม่มียกกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าโดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหาย ของผู้ผลิตหรือผู้เกี่ยวข้องไว้โดยตรง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ อันจะ มีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ตลอดจนได้รับการชดใช้ ค่าเสียหายที่เป็นธรรม

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ดังนั้น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงบัญญัติวางหลักการทั่วไปว่า ผู้ประกอบการ^๒ ทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย^๓ ในความเสียหายที่เกิดจากสินค้า^๔ ที่ไม่ปลอดภัยและสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม โดยผู้เสียหายเพียงแต่พิสูจน์ให้ได้ความว่าตนเองได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการและการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใด (มาตรา ๖) ส่วนผู้ประกอบการก็อาจไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่ต้องพิสูจน์ให้เชื่อช้อยกว่าตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังกล่าว

ขอบเขตของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคฉบับใหม่ท่านอาจจะมองว่ามีเฉพาะตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะยังมีกฎหมายฉบับอื่นๆ อีกหลายฉบับที่ออกมาเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการเฉพาะเรื่องเฉพาะราวเพื่อการนั้นๆ โดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเดิมกฎหมายเฉพาะดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกัน และลุล่วงจะคาบเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหาย

๒. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ผลิต หรือว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ รวมไปถึงผู้ซึ่งซื้อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า.
๓. ผู้เสียหาย หมายถึง ผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผู้บริโภคหรือผู้ที่ซื้อสินค้านั้นมาใช้โดยตรง.
๔. สินค้า หมายถึง สิ่งหามิทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง จากบทนิยามข้างต้นจึงไม่รวมไปถึงสิ่งหามิทรัพย์หรือการบริการ.

คุณภาพ

ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ เช่น อาหารหรือยา หรือเครื่องมือแพทย์ตามกฎหมายที่กล่าวมา ก็อาจเป็น “สินค้า” ที่อยู่ในข่ายนิยามตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ เช่นกัน ส่วนจะได้รับการคุ้มครองมากน้อยเพียงใดและใช้กฎหมายใดบังคับ มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีกฎหมายใดบัญญัติในเรื่องความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไว้โดยเฉพาะ ซึ่งให้ความคุ้มครองกว่าที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ให้บังคับตามกฎหมายนั้น” และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็บัญญัติไว้ในหมวด ๒ ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคว่า ในกรณีที่มีกฎหมายว่าด้วยการใดได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้วให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้บทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ซ้ำหรือขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว เช่น จะเข้าข้อยกเว้นตามที่มาตรา ๒๑ นั้นเองบัญญัติไว้

การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคในส่วนที่เกี่ยวกับข้อตกลงในสัญญา หรือสัญญาสำเร็จรูป หรือสัญญาขายฝากนั้น ก็ยังมีกฎหมาย พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งบัญญัติให้อำนาจศาลหรือผู้บังคับใช้กฎหมาย สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่าข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่เกินไว้ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพที่ไม่เป็นธรรม และให้อำนาจแก่ศาลในการที่จะสั่งให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมนั้นมีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า การที่ศาลจะนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ มาบังคับใช้ ก็ไม่จำกัดถึงขนาดว่า คดีที่พิพาทกันนั้นจะต้องเป็นคดีผู้บริโภค คือหมายความว่า คดีนั้นอาจจะเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ใช่คดีผู้บริโภคก็ได้ ขอเพียงมีสาระสำคัญของสัญญาที่ทำกันนั้น เป็นสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือเป็นสัญญาสำเร็จรูป หรือเป็นสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควรก็พอ

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่กล่าวข้างต้น เป็นกฎหมายสารบัญญัติ เนื้อหาของกฎหมายส่วนใหญ่จะเน้นไปในทางรับรองสิทธิของผู้บริโภคและกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ประกอบการ รวมไปถึงข้อห้ามต่างๆ และความรับผิดเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค บางเรื่องหากมีการฝ่าฝืนข้อห้ามหรือข้อกำหนด ถือเป็นความผิดและมีโทษทางอาญาด้วย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

ชื่อพระราชบัญญัติก็บ่งชี้ให้เห็นอยู่ในตัวแล้วว่า เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ โดยหลักการแล้ว เนื้อหาของกฎหมายวิธีสบัญญัติจะบัญญัติถึงกระบวนการตลอดจนวิธีการนำเอาเนื้อหาสาระของกฎหมายสารบัญญัติมาใช้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยวิธีการดำเนินอรรถคดีตั้งแต่แรกเริ่มจนเสร็จสิ้น เช่น บัญญัติว่าในแต่ละกระบวนการนั้นมีขั้นตอนอย่างไร ต้องดำเนินการอย่างไร มีเรื่องเวลา สถานที่และบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง

การใช้กฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ ทั้งสองประเภทนี้มักจะนำมาใช้ควบคู่กันตลอด เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมนั้นสมบูรณ์ เป็นต้นว่า เมื่อมีผู้ใดกระทำผิดหน้าที่ในทางแพ่ง อันเป็นการโต้แย้งสิทธิและเป็นเหตุให้บุคคลใดได้รับความเสียหายแล้ว บุคคลนั้นชอบที่จะนำคดีมาสู่ศาล ส่วนขั้นตอนหรือวิธีการนำคดีมาสู่ศาลเป็นเรื่องของกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งอาจจะเริ่มต้นตั้งแต่การร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงาน การฟ้องคดีต่อศาล การพิจารณาและพิพากษาคดี หรือการนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยมีการขอให้รับรองหรือคุ้มครองสิทธิ หรือเยียวยาความเสียหาย จนขึ้นศาลก็พิจารณาและพิพากษาคดี ไปถึงขั้นตอนการยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาและการบังคับคดีเมื่อคดีถึงที่สุด

กล่าวโดยเฉพาะ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวว่า โดยที่ปัจจุบันเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องคุณภาพของสินค้าหรือบริการตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งยังขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ทำให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ นอกจากนี้เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น กระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้าง

คุณภาพ

ความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภครที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอันส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกัน เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

อย่างไรก็ดี เนื้อหาในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีบางส่วนของบทกฎหมายสาระบัญญัติปะปนอยู่ เช่น ในมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในกรณีทำนิติกรรมสัญญา, มาตรา ๑๑ ในส่วนที่กำหนดให้ถือว่าประกาศ โฆษณา คำรับรอง หรือข้อตกลงใด ๆ นอกสัญญาเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา, มาตรา ๑๒ ในส่วนที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องใช้สิทธิหรือกระทำการชำระหนี้ด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานแห่งการกระทำที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม, มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ ในส่วนที่คุ้มครองสิทธิผู้บริโภคเกี่ยวกับอายุความ, มาตรา ๔๑ ในส่วนที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบเปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริโภคแทนการแก้ไขซ่อมแซมสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง, มาตรา ๔๒ ในส่วนที่วางหลักเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบชดเชยเสียหายในเชิงลงโทษแก่ผู้บริโภค, มาตรา ๔๓ ในส่วนที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบจัดการประกาศและรับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยคืนจากท้องตลาดมาจัดการแก้ไขหรือทำลายสินค้านั้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นส่วนรวมและ มาตรา ๔๔ ในส่วนที่กำหนดให้หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือผู้มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลหรือผู้รับมอบอำนาจทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลนั้นมีต่อผู้บริโภค เหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนของกฎหมายสารบัญญัติทั้งสิ้น

นอกจากนี้ เป็นส่วนของกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งมีสาระสำคัญเริ่มตั้งแต่ บทนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” และ “ผู้บริโภค” นิยามคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” การกำหนดให้มี

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

“เจ้าพนักงานคดี” ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีผู้บริโภค การพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภค ให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัย การฟ้องคดีผู้บริโภคต่อศาล วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้นได้แก่การฟ้องคดี การพิจารณาและการทำคำพิพากษา หรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี การอุทธรณ์และฎีกา วิธีการชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา และการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ข้อพิจารณา

จากที่กล่าวมาตั้งแต่ต้น เห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑, พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑, พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่ออกมาเป็นการเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมถึงพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ต่างมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกัน จะแตกต่างกันก็เฉพาะเนื้อหาในกฎหมายสารบัญญัติแต่ละฉบับ มุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไปโดยมี “สินค้า”^๕ หรือการ “บริการ”^๖ รวมไปถึง “ข้อตกลงในสัญญา” หรือ “สัญญา” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครบทุกภาคส่วนที่จะมีผลกระทบในเชิงลบต่อคุณภาพชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภค ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรม จากผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการ โดยมี

๕. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “สินค้า” หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย.

๖. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “บริการ” หมายความว่า การรับจัดทำ การงาน การให้สิทธิใดๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน.

คุณภาพ

กฎหมายวิธีสบัญญัติคือพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่เข้ามาเสริมโดยกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ

การใช้กฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจึงมีความจำเป็นต้องสอดคล้องต้องกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างบริบูรณ์เสร็จสรรพทั้งกระบวนการ ทั้งการตั้งคำถามหรือวางกรอบแห่งการคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์จะคุ้มครองผู้บริโภคตามหลักการที่ได้กล่าวมาข้างต้น และถือว่ากฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคต่างๆ ที่ออกมานั้น เป็นเพียงกฎหมายภาคส่วนย่อยหรือส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคหาใช่ภาคส่วนใหญ่ของระบบกฎหมายทั้งหมด เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว ทุกคดีที่เข้ามาสู่ศาล ซึ่งมักจะเป็นเรื่องพิพาทกันระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ จะถูกตีความหรือมองไม่ใช่เป็นคดีผู้บริโภคไปเสียทั้งหมด หรือเป็นส่วนใหญ่ซึ่งไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอให้อธิบดีพิจารณาหรือข้อสังเกตในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

๑. การพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคนหรือไม่

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ ได้ให้นิยามคำว่า “คดีผู้บริโภคน” หมายความว่า

(๑) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(๒) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(๓) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องพัวพันกับคดีตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค” และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค” และให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการ” ตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

การพิจารณาคดีว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ มีความสำคัญยิ่ง เปรียบเสมือนเป็น “กุญแจ” ที่จะไขเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งหากคดีที่ยื่นฟ้องนั้นเป็นคดีอื่นซึ่งไม่ใช่คดีผู้บริโภคเสียแล้ว การดำเนินกระบวนการพิจารณาก็ต้องดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือกฎหมายวิธีพิจารณาความอื่น ๆ แล้วแต่กรณี จะนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้บังคับไม่ได้ และผลของการนำวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร่วมกับการนำวิธีพิจารณาคดีแพ่งมาใช้บังคับแก่คดีก็มีความละเอียดแตกต่างกันออกไปเป็นลูกโซ่ตามมา

สาระสำคัญของการพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ เบื้องต้น ต้องบังคับตามคำนิยามดังที่กล่าวมาข้างต้น ในส่วนของนิยาม “คดีผู้บริโภค” (๒) ถึง (๔) ผู้เขียนขอข้ามไป มาพิจารณาประเด็นที่น่าสนใจคือ “คดีผู้บริโภค” ตามมาตรา ๓ (๑) โดยมี

๗. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม และนิยามคำว่า “ซื้อ” หมายความว่ารวมถึง เช่า เช่าซื้อ หรือได้มาไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น.
๘. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย และนิยามคำว่า “ขาย” หมายความว่ารวมถึง ให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ตลอดจนการเสนอหรือการชักชวนเพื่อการดังกล่าวด้วย.
๙. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ผลิต หรือว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ รวมไปถึงผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใดๆอันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า.

คุณภาพ

ข้อพิจารณาประการแรก คือ สถานะของคู่ความ ซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องเป็น “ผู้บริโภค” ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งต้องเป็น “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ก่อนอื่นขอทำความเข้าใจก่อนว่า แม้สถานะของคู่ความในคดีจะเป็นผู้บริโภคกับผู้ประกอบการธุรกิจ ก็ไม่อาจสรุปได้ทีเดียวว่าคดีนั้นเป็นคดีผู้บริโภค ยังจะต้องดูองค์ประกอบอื่นอีกดังจะได้กล่าวต่อไป

ในส่วนของ “ผู้บริโภค” นั้น มีความชัดเจนตามบทนิยามแห่งกฎหมายอยู่แล้วว่า หมายถึง ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจ และหมายถึงความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจโดยชอบแม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม และความหมายของคำว่า “ซื้อ” นี้หมายความรวมถึง เช่า เช่าซื้อ หรือได้มาไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นด้วย ดังนั้น ผู้บริโภค อาจจะเป็นผู้ซื้อสินค้าหรือผู้ได้รับการบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจโดยตรงคือตนเองเป็นผู้ให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ หรือผู้บริโภคอาจจะเป็นผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจโดยที่ตนเองอาจไม่ได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนได้ จึงอาจสรุปได้ว่า การบริโภคจะต้องมีการให้ค่าตอบแทนหรือประโยชน์อย่างอื่น แต่ผู้บริโภค อาจจะเป็นได้โดยตนเองเป็นผู้ให้ค่าตอบแทนนั้นโดยตรงหรือมีคนอื่นชำระค่าตอบแทนให้ก็ได้ แต่หากไม่มีการให้ค่าตอบแทนหรือประโยชน์อย่างอื่นเลย ก็ไม่ใช่ผู้บริโภค

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๖๗/๒๕๕๑ กองทัพอากาศเป็นโจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้ทำสัญญาจ้างเป็นนักเรียนจ่าทหารเรือต่อโจทก์ มีข้อตกลงว่าจะต้องเรียนให้จบหลักสูตร และด้วยราชการต่อไปไม่น้อยกว่า ๕ ปี หากต้องพ้นจากฐานะนักเรียนและรับราชการไม่ครบตามที่กำหนด ยินยอมชดใช้เงินเป็นค่าตอบแทน โดยกองทัพเรือไม่ได้เรียกเก็บค่าตอบแทนใดๆ จากจำเลยหรือบุคคลอื่นใด ต่อมาจำเลยหนีราชการจึงถูกปลดออกจากราชการ กองทัพอากาศฟ้องให้ชดใช้ค่าตอบแทน ทั้งโจทก์และจำเลยไม่อยู่ในฐานะผู้ให้บริการและผู้บริโภค

อนึ่ง ผู้ซื้อสินค้ามาเพื่อขายต่อ ถือว่าไม่อยู่ในฐานะผู้บริโภค หากแต่อยู่ในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ ให้นิยามคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่าผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้าด้วย ดังนั้น ผู้ซื้อสินค้ามาเพื่อขายต่อจึงไม่ใช่ผู้บริโภค หากแต่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจตามนิยามดังกล่าว

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๒๘/๒๕๕๑ โจทก์เป็นบุคคลประกอบกิจการค้าขายสินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม ส่วนจำเลยซื้อสินค้าจากโจทก์ไปหลายหน ลักษณะการซื้อสินค้าของจำเลยเป็นการซื้อจำนวนมาก มิใช่เป็นการซื้อไปใช้เอง หากแต่เป็นการซื้อไปเพื่อขายต่อ ย่อมอยู่ในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจ มิใช่ผู้บริโภค คดีโจทก์จึงไม่เป็นคดีผู้บริโภค (มีคำวินิจฉัยที่ ๓๘/๒๕๕๑, ๔๘/๒๕๕๑ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๔๕/๒๕๕๑ โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทประกอบกิจการค้าขายเครื่องมือและอุปกรณ์ซ่อมรถยนต์ ผู้จำเลยเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดประกอบกิจการซ่อมรถยนต์ สั่งซื้อสินค้าจากโจทก์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบกิจการซ่อมรถ (ให้แก่ลูกค้า) ของจำเลย ดังนั้น จำเลยมีสถานะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ มิใช่ผู้บริโภค จึงไม่เป็นคดีผู้บริโภค (มีคำวินิจฉัยที่ ๔๘/๒๕๕๑ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๕๓/๒๕๕๑ โจทก์เช่ารถยนต์โดยสารจากจำเลยเพื่อนำรถที่เช่ามาประกอบกิจการรับส่งผู้โดยสาร การเช่ารถของโจทก์ไม่ได้ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว แต่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า ถือได้ว่าจำเลยเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ จำเลยหาใช่ผู้บริโภค

ส่วน “ผู้ประกอบการธุรกิจ” นั้น เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคก็ได้บัญญัติไปจนถึงขนาดว่า ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นการกระทำในทางการค้าปกติของตน ซึ่งหากกฎหมายประสงค์ให้มีความหมายเช่นนั้นก็น่าที่จะเขียนให้ชัดเจนว่าหมายถึงผู้ค้ากับนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพ” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐^{๑๐} ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจึงอาจเป็นไปได้ทั้งผู้ประกอบการที่ไม่มีลักษณะเป็นการกระทำในทางการค้าปกติ หรือมีลักษณะเป็นการกระทำในทางการค้าปกติของตน

๑๐. พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “ผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพ” หมายความว่า ผู้เช่าทำสัญญาในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่ากู้ ผู้รับประกันภัย หรือผู้เช่าทำสัญญาอื่นใดเพื่อจัดให้ซึ่งทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้การเช่าทำสัญญานั้นต้องเป็นไปเพื่อการค้าทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้นเป็นทางการค้าปกติของตน.

คุณภาพ

ข้อพิจารณาประการที่สอง ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของการพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ คือต้องเป็นข้อพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แม้สถานะของคู่ความจะเป็นผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจ แต่หากข้อพิพาทนั้นไม่ใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการแล้ว ก็ไม่ใช่คดีผู้บริโภค

คำวินิจฉัยฎีกาประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๕/๒๕๕๑ โจทก์ฟ้องขอให้ชำระเงินอ้างว่าจำเลยทำสัญญารับฝึกอบรมพนักงานขายจากโจทก์ โดยสัญญาไว้ว่าเมื่อจบหลักสูตรจะทำงานให้โจทก์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี มิฉะนั้น ต้องใช้เงินคืน ๕ เท่า ของเงินที่ได้รับทุน แต่จำเลยผิดสัญญาโดยออกจากการเป็นพนักงานของโจทก์ การผิดสัญญาของจำเลยหาได้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่อันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการแต่อย่างใดไม่ จึงไม่เป็นคดีผู้บริโภค

คำว่า “ต้องเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่กฎหมาย” หมายความว่า ผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจต้องมีข้อโต้แย้งสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย หรือมีกฎหมายรับรอง ซึ่งอาจจะเป็นข้อโต้แย้งสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอื่นๆ ก็ได้ แต่ข้อพิพาทอันเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายนั้นจะต้องสืบเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

ถ้อยคำว่า “อันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ” มีความสำคัญอย่างยิ่งवाद และถือว่าเป็นเป้าหมายหรือเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เพราะกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่ออกมาบังคับใช้ต่างก็มุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคอันเนื่องมาจากการบริโภค “สินค้า” หรือ “บริการ” เป็นสำคัญ โดยกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคนั้นไม่ประสงค์ที่จะให้การบริโภค “สินค้า” หรือ “บริการ” ของผู้บริโภค ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อคุณภาพชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อหามัยจิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคนั่นเอง จึงบัญญัติไว้ว่าจะต้องเป็นข้อพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ ตามที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้น

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ความสำคัญของปัญหาว่าจะเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ จึงมาอยู่ที่ถ้อยคำว่า “ข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ” คำว่า “สินค้า” อาจจะเป็นสิ่งของที่ผู้ประกอบการผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย แล้วผู้บริโภคซื้อมานั้น อาจจะเป็นบ้านจัดสรรที่สร้างเสร็จพร้อมขาย รถยนต์ อาหาร หรือยา หรือสิ่งของใดก็ได้ที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย แล้วผู้บริโภคไปซื้อ เช่า หรือเช่าซื้อ มา จากนั้นเกิดปัญหาสืบเนื่องจากการบริโภคหรือการใช้สอย “สินค้า” นั้น เช่น บ้านจัดสรรที่ซื้อมาเกิดการทรุดตัว รถยนต์ที่ซื้อมานั้นอยู่ในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย บ้านและรถยนต์นั้นถือว่าเป็น “สินค้า” และมีข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการใช้บ้านหรือรถยนต์นั้นโดยตรง จึงเป็นคดีผู้บริโภค ส่วนนิติสัมพันธ์หรือสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการที่ทำต่อกัน หากใช้เป็นปัจจัยที่จะนำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าคดีนั้นเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่

ส่วนการ “บริการ” ก็เป็นไปตามนิยามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ ซึ่งหมายความว่า การรับจัดทำการงาน การให้สิทธิใด ๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน กรณีที่จะเข้าข่ายว่าเป็นการ “บริการ” จะต้องมีลักษณะเป็นเรื่องและผู้ประกอบการ รับทำการงานอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น เช่น รับจ้างก่อสร้างบ้านให้แก่ผู้บริโภค โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างหรือเหมาจ่าย โดยผู้บริโภคไม่ต้องมีภาระไปจัดซื้อ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์แต่ให้ผู้ประกอบการรับไปดำเนินการทั้งหมด หรือผู้ประกอบการจัดส่งยา หรือเสริมความงาม เสริมจมูก เสริมทรวงอกโดยเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือให้สิทธิใด ๆ หรือให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สิน อย่างหนึ่งอย่างใดโดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น เช่น ให้สิทธิในเครื่องหมายการค้า ให้ใช้รถยนต์หรือให้ใช้สถานที่โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นค่าเช่า ต่อมามีปัญหาอันเนื่องมาจากใช้เครื่องหมายการค้า หรือใช้รถยนต์หรือใช้สถานที่นั้น เหล่านี้จึงเป็นคดีผู้บริโภค

มีข้อสังเกตว่า จากนิยามของกฎหมาย คำว่า “ผู้บริโภค” “ซื้อ” และ “บริการ” แสดงให้เห็นว่า การบริโภคสินค้าหรือบริการ จะต้องมี การเรียกและให้ค่าตอบแทนหรือประโยชน์อย่างอื่นด้วย ส่วนผู้บริโภคอาจจะเป็นผู้ที่ให้หรือเสียค่าตอบแทนเองและตนเอง

คุณภาพ

ก็เป็นผู้ใช้สินค้าหรือได้รับบริการนั่นเองก็ได้ หรืออาจจะเป็นผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยที่ตนเองมิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ได้ หากแต่มีคนอื่นชำระแทน แต่หากไม่มีการให้ค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์อย่างอื่นเลย ก็ไม่ใช่ผู้บริโภค

๒. กรณีผู้ประกอบการฟ้องผู้บริโภค

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ประกอบการจะฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภค และผู้ประกอบการมีสิทธิที่จะเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย ให้ผู้ประกอบการเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว”

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า คดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ มีความสำคัญยิ่ง เปรียบเสมือนเป็น “กุญแจ” ที่จะไขเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งหากคดีที่ยื่นฟ้องนั้นเป็นคดีผู้บริโภค การดำเนินกระบวนการพิจารณาก็ต้องดำเนินการไปตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่หากคดีใดไม่เป็นคดีผู้บริโภคเสียแล้ว ก็ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือกฎหมายวิธีพิจารณาความอื่น ๆ แล้วแต่กรณี ซึ่งผลของการนำวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคกับวิธีการพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่คดี ก็มีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป

กล่าวโดยเฉพาะ โดยหลักการพื้นฐานหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ในเรื่องจะเป็นกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติ ต่างมุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคอันเนื่องมาจากการบริโภค “สินค้า” หรือ “บริการ” รวมไปถึงข้อตกลงในสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อมิให้ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ และกฎหมายในส่วนว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคก็ถูกออกแบบมาเพื่อกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ

แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย มาตรา ๑๗ ข้างต้น กลับให้สิทธิผู้ประกอบการฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภค เท่ากับให้นำกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคซึ่ง

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค มาใช้บังคับเอาแก่ผู้บริโภคเสียเอง ซึ่งโดยหลักการแห่งกฎหมายไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะนอกจากจะขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ออกมาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว ยังเป็นการใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ด้วยเหตุผลนี้ จึงน่าที่จะได้มีการคิดทบทวน ยกเลิกหรือแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗ เสีย โดยยึดหลักการว่า ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะฟ้องผู้บริโภค ไม่ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นคดีผู้บริโภค เมื่อไม่เข้าเป็นคดีผู้บริโภคแล้ว ผลก็มีเพียงว่าไม่สามารถนำวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคมาใช้บังคับแก่คดีที่ผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องร้องผู้บริโภคเท่านั้น มิได้หมายความว่า ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องเสียสิทธิในการดำเนินคดีใดๆ เอาแก่ผู้บริโภค ซึ่งหากผู้บริโภคหรือผู้ให้บริการกระทำการใดอันเป็นการโต้แย้งสิทธิ และหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจยังคงมีสิทธิในการดำเนินคดีแพ่งหรือคดีพาณิชย์ได้ตามช่องทางปกติเหมือนที่เคยปฏิบัติมาอยู่แล้ว โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องร้องผู้บริโภค

ส่วนหลักการของกฎหมาย มาตรา ๑๗ ที่บัญญัติไว้ ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจมีสิทธิที่จะเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย ให้ผู้ประกอบการธุรกิจเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียวนั้น นับหนึ่งกับการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างหนึ่ง ซึ่งหากประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนนี้ด้วยก็ควรที่จะนำไปบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

อนึ่ง ศาลตามกฎหมายมาตรา ๑๗ บัญญัติให้สิทธิผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภค นอกจากจะสร้างความสับสนแก่ผู้ใช้กฎหมาย ซึ่งต้องมาคิดและตีความว่าคดีที่ผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องผู้บริโภคนั้นเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่แล้ว ก็ไม่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมในทำนองเดียวกับผู้บริโภคแต่อย่างใด หากจะอ้างว่าการที่เขียนมาตรา ๑๗ ไว้นั้นก็เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกับผู้บริโภค ก็หาใช่เป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคที่ประสงค์จะคุ้มครองผู้บริโภคไม่

ประกอบกับในสภาพการณ์ปัจจุบัน ปรากฏว่าคดีแพ่งที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล มักจะเป็นคดีที่พิพาทกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภค และส่วนใหญ่ผู้ประกอบการธุรกิจมักจะเป็นฝ่ายฟ้องร้องผู้บริโภค เป็น “คดีผู้บริโภค” มากเกินกว่าร้อยละ ๘๐ ของคดีทั้งหมด เมื่อเป็นคดีผู้บริโภคก็ต้องนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี

คุณภาพ

ผู้บริโภคน พ.ศ.๒๕๕๑ มาใช้บังคับ ซึ่งหากพิจารณาไปว่ากฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค
ต่างๆ ที่ออกมารวมทั้งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นเพียง
กฎหมายภาคส่วนย่อยหรือส่วนหนึ่งของระบบกฎหมาย โดยหาใช่เป็นกฎหมายภาคส่วนใหญ่
ของระบบกฎหมายทั้งหมดไม่ แต่กลับต้องนำหลักกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคมาเป็น
“หลัก” ใช้กับคดีแพ่งที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเสียส่วนใหญ่ ส่วนกฎหมาย
วิธีพิจารณาคความแพ่งซึ่งเป็นหลักวิธีพิจารณาคความแพ่งทั่วไปกลับกลายเป็น “ข้อยกเว้น” คือ
จะนำกฎหมายวิธีพิจารณาคความแพ่งมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค
พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อกำหนดประธานศาลฎีกาไม่ได้บัญญัติไว้ ซึ่งโดยหลักการแล้วไม่น่าจะ
เป็นเช่นนั้น หรือผู้ร่างกฎหมายประสงค์ที่จะให้ใช้หลักกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค
เป็นหลักโดยถือว่าเป็น “หลักการใหม่” ก็ไม่อาจทราบได้

บทสรุป

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค มิให้ผู้บริโภค
ถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ประกอบการ โดยมี
กฎหมายวิธีสบัญญัติคือพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมาย
ที่เข้ามาเสริมโดยกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค
เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมี
ประสิทธิภาพ แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบัน คดีแพ่งที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล
ส่วนใหญ่จะขึ้นคดีที่พิพาทกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภค และเป็นคดีที่ผู้ประกอบการ
ธุรกิจเป็นฝ่ายฟ้องร้องผู้บริโภค เป็น “คดีผู้บริโภค” เมื่อเป็นคดีผู้บริโภค เป็นผลให้ต้องนำ
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้บังคับ เร่งรัดดำเนินคดีเอาแก่
ผู้บริโภค ทำให้หลายๆ ฝ่ายตั้งคำถามว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑
ออกมาใช้เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจริงหรือ? จึงอยากจะฝากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาทบทวน

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑:

กฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคหรือเครื่องมือทวงหนี้ใหม่ของนายทุน (?)

นางสาวเรวดี ชวัญทองยิ้ม
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑^๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑^๒ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน ก็ได้มีเสียงสะท้อนจากสังคมเกี่ยวกับผลของการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ “เอื้อ” ต่อนายทุน โดยเฉพาะธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non Bank) ที่ประกอบธุรกิจการให้กู้ยืมเงินในรูปแบบของการออกบัตรเครดิต ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าของนี้ เนื่องจากว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการสำคัญคือ ต้องการให้คดีผู้บริโภคสามารถฟ้องได้โดยสะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย จึงเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้ธนาคารหรือผู้ประกอบการบัตรเครดิตซึ่งอยู่ในฐานะ “นายทุน” ใช้ช่องทางดังกล่าวเพื่อฟ้องคดีกับผู้ใช้บัตรเครดิตที่เป็นประชาชนทั่วไปและอยู่ในฐานะ “ผู้บริโภค” ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ ผู้เขียนในฐานะของฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. .... ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ ในฐานะเป็นผู้ร่วมพิจารณาร่างกฎหมายนี้ มาตั้งแต่ต้น ขอยืนยันการกระทำดังกล่าวผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ที่มุ่งคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาจากสถิติคดีของสำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า ในขณะนี้ในมีการฟ้องคดีผู้บริโภคเข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นว่าคดีแพ่งที่เคยฟ้องเข้าสู่ศาล เป็นคดีแพ่งสามัญ คดีไม่มีข้อยุ่งยาก คดีมีโน้สาเร่ มีจำนวนลดน้อยลงกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ แต่มีคดีผู้บริโภคเข้ามาแทนที่ (เรียกว่าคดี “ผบ” หมายถึงคดีผู้บริโภค ส่วนวนใช้ปกติฟ้าเข็ม ส่วนวนใช้กระดาษขนาด A ๔)^๓ และในปริมาณคดีผู้บริโภคที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมากนั้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่า “โจทก์” ส่วนใหญ่ก็คือ ธนาคารหรือผู้ประกอบการบัตรเครดิต

บทความวิชาการประกอบการพิจารณาแต่งตั้งนักกฎหมายกฤษฎีกา ชั้นที่ ๑

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๔ก/ หน้า ๓๒/ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

^๒ มาตรา ๒ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

“พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

^๓ คำวินิจฉัยคดีผู้บริโภคของประธานศาลอุทธรณ์, ธาระชัย ผดุงธิดิ, วารสารกฎหมายใหม่ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๐๒

(ธันวาคม ๒๕๕๑)

เครดิตฟอง (Non Bank) และ “จำเลย” คือประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้บริโภคนั่นเอง จนเกิดคำถามว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของนายทุน และทำให้ศาลทำหน้าที่เสมือนเป็น “เจ้าพนักงานบังคับคดี” หรือ “เจ้าพนักงานเร่งรัดหนี้สิน” ให้แก่นายทุนเลยทีเดียว

ดังนั้น ผู้เขียนในฐานะที่มีส่วนร่วมในการยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มาตั้งแต่ต้น จึงใคร่จะชี้แจง ที่มา แนวคิด หลักการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อชี้ให้เห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาจากพื้นฐานของความมุ่งมั่นและความปรารถนาดีอย่างจริงใจของทุก ๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อต้องการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคซึ่งถือเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบกว่าผู้ประกอบการทั้งในทางเทคนิคทางธุรกิจและสถานะทางเศรษฐกิจ เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้ยังคงเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมดังเจตนารมณ์ของผู้ยกร่างกฎหมายตลอดไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ที่มาของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. .... ได้ริเริ่มโดยสำนักงานศาลยุติธรรม อันเนื่องมาจากในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบการ ทั้งยังขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการทำให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ นอกจากนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น กระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบการกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศสมควรให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกัน เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น

โดยในการเขียนบทความฉบับนี้ ผู้เขียนในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้รับรู้และเห็นพัฒนาการของร่างกฎหมายฉบับนี้มาตั้งแต่ต้น จึงได้มีโอกาสรับรู้ว่าในกระบวนการยกร่างกฎหมายฉบับนี้จนสำเร็จย่อมต้องได้รับความร่วมมือด้วยดีจากบุคคลคนหลายฝ่าย แต่ผู้เขียนอยากจะใช้โอกาสนี้บันทึกและกล่าวสดุดีถึงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการยกร่างกฎหมายฉบับนี้ที่ได้ทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจเพื่อผลักดันให้กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับโดยไม่หวังผลใด ๆ ตอบแทน นั่นคือ นายชาญณรงค์ ปราณีจิตต์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการยกร่างกฎหมายฉบับนี้มาตั้งแต่ในชั้นคณะกรรมการยกร่างกฎหมายของสำนักงานศาลยุติธรรม เนื่องจากผู้เขียนได้เห็นถึงความทุ่มเทของ

ท่านด้วยตัวของผูเขียนเอง ที่ได้กระทำในทุกวิถีทางเพื่อผลักดันร่างกฎหมายฉบับนี้จนมีผลใช้บังคับในปัจจุบัน กล่าวคือ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ถูกเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสภาฯ ในยุคของ สนช. ดังนั้น การดำเนินการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ตั้งแต่ในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสภาฯ ก็ต้องดำเนินการด้วยความเร่งด่วน ซึ่งในชั้นการพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ของคณะกรรมการฯ นายชาญณรงค์ฯ ได้ประสบอุบัติเหตุกระดูกสันหลังทับเส้นประสาทจนไม่สามารถเดินได้เป็นปกติ แต่ด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่และความทุ่มเทเพื่อผลักดันร่างกฎหมายฉบับนี้ ทำให้ท่านต้องขออนุญาตแพทย์ที่ทำการรักษา ออกมาจากโรงพยาบาลเพื่อมาทำหน้าที่ผู้ชี้แจงรายละเอียดของร่างกฎหมายฉบับนี้ต่อคณะกรรมการฯ แล้วจึงเข้ารับการรักษาต่อ ณ โรงพยาบาล ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว อาจไม่มีใครรับรู้มากนัก แต่ผู้เขียนอยากบันทึกไว้เป็นเกร็ดเล็กๆ น้อยๆ ในความเป็นมาของร่างกฎหมายฉบับนี้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายที่ความมุ่งมั่นและมีเจตนาที่ดีเพื่อต้องการกฎหมายฉบับนี้ออกมามีผลใช้บังคับโดยเร็วเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

๒. สาระสำคัญเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคของพระราชบัญญัติวิธี พิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความสะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย แต่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ซึ่งเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในการที่จะใช้สิทธิทางศาล อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกันเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้นอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอีกทางหนึ่ง

๓. ปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติ

จากที่ได้กล่าวถึงความเป็นมาและสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้มาแล้ว ในส่วนนี้ผู้เขียนขอสรุปปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยมุ่งถึงประเด็นที่มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักในขณะนี้ คือ โดยเฉพาะประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ “เอื้อ” ต่อนายทุน โดยเฉพาะธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non Bank) ที่ประกอบธุรกิจการให้กู้ยืมเงินในรูปแบบของการออกบัตรเครดิต ให้คดีผู้บริโภคสามารถฟ้องได้โดยสะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย เป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจาก การวิพากษ์วิจารณ์ในทำนองดังกล่าวนี้ สร้างความกระทบกระเทือนต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้เป็นอย่างมาก

แม้ว่าบทบัญญัติโดยทั่วไปของพระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้กำหนดกระบวนการพิจารณาคดีที่ให้การดำเนินคดีผู้บริโภคนั้นไปด้วยความสะดวก รวดเร็วและประหยัดความสะดวก รวดเร็ว อันเป็นประโยชน์แก่ “คู่ความทั้งสองฝ่าย” แต่และได้กำหนดบทบัญญัติหลายประการอันเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สิทธิของผู้บริโภคในกรณีที่ “ผู้บริโภค” ฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจมากกว่ากรณีของผู้ประกอบการธุรกิจในการฟ้องผู้บริโภค เช่น การกำหนดให้ผู้บริโภคสามารถฟ้องบังคับให้ผู้ประกอบการธุรกิจชำระหนี้โดยไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือแม้ในกรณีที่สัญญาไม่ได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด (มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑) การกำหนดให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์เกี่ยวกับอายุความในการฟ้องร้อง ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพหรืออนามัยโดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ (มาตรา ๑๓) ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมศาล (มาตรา ๑๔) ผู้บริโภคสามารถฟ้องคดีผู้บริโภคโดยผ่านผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคได้ (มาตรา ๑๕) ผู้บริโภคไม่ต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิต การประกอบการออกแบบ การให้บริการหรือการดำเนินการใด ๆ ที่ข้อเท็จจริงอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของผู้ประกอบการธุรกิจ (มาตรา ๒๕) ผู้บริโภค (ในคดีใหม่) ได้รับประโยชน์จากผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลในคดีก่อน หากมีการฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจรายเดียวกันเป็นคดีผู้บริโภคอีกและข้อเท็จจริงที่พิพาท (ในคดีใหม่นั้น) เป็นอย่างเดียวกับคดีก่อนซึ่งศาลได้วินิจฉัยไว้แล้ว (มาตรา ๓๐) ในคดีที่ผู้บริโภคเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจกำหนดจำนวนค่าเสียหายที่เรียกร้องให้ถูกต้องหรือกำหนดวิธีการบังคับให้เหมาะสมได้ แม้จะเกินกว่าค่าขอบังคับก็ตาม (มาตรา ๓๕) เป็นต้น

แต่การกำหนดนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” หมายความว่า คดีแพ่งระหว่าง “ผู้บริโภค” กับ “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น นำมาสู่ปัญหาสำคัญสำคัญที่ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กฎหมายฉบับนี้ โดยเมื่อพิจารณาบทนิยามดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า ข้อพิพาทที่จะเป็นคดีผู้บริโภคตามนัยแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้นั้น คู่ความฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็นผู้บริโภคและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ และนอกจากการพิจารณาถึงสถานะของคู่ความดังกล่าวข้างต้นแล้ว ข้อพิพาทที่ถือว่ามีลักษณะเป็นคดีผู้บริโภคจะต้องเป็นข้อพิพาททางแพ่งซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับการบริโภคสินค้าหรือบริการ ทั้งนี้ ความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” และ “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ก็เป็นไปตามนัยที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดว่า “ผู้บริโภค” ได้แก่ ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการ ผู้ได้รับการเสนอหรือชักชวนเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือบริการ ผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการ และผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค ในขณะที่ “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ได้แก่ ผู้ขายหรือผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้าเพื่อขาย ผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า ผู้ให้บริการและผู้ประกอบกิจการโฆษณา

จากเงื่อนไขทั้งสองประการของคดีผู้บริโภคดังกล่าวข้างต้น คดีผู้บริโภคตามนัยแห่งพระราชบัญญัติจึงครอบคลุมทั้งกรณี “ผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจ” และกรณี “ผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องผู้บริโภค” ด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจที่ต้องการฟ้องบังคับชำระหนี้จากผู้บริโภคตามสัญญาซื้อสินค้าหรือสัญญาบริการต่าง ๆ จึงสามารถฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคและได้รับประโยชน์จาก

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศค พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ แม้ว่าการฟ้องร้องหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในบางเรื่อง ผู้ประกอบธุรกิจจะได้รับประโยชน์น้อยกว่าผู้บริโศคบ้างก็ตาม แต่ผู้ประกอบธุรกิจก็สามารถใช้ช่องทางตามกฎหมายฉบับนี้โดยอาศัยประโยชน์จากกระบวนการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วและความคล่องตัวในการฟ้องและดำเนินคดีต่อผู้บริโศค ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติที่บิดเบือนไปจากเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายฉบับนี้

นอกจากนั้น กรณีดังกล่าวยังเป็นผลสืบเนื่องนำมาซึ่งการฟ้องคดีจำนวนมหาศาลและต่อเนื่องของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อฟ้องบังคับชำระหนี้จากผู้บริโศค อันนำมาซึ่งปัญหาในทางปฏิบัติของศาลในการกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็วเพื่อให้เป็นไปตามกำหนดเวลาตามที่กำหนดในข้อ ๙ ของข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาดังกล่าวว่าจะกระทำได้จริงหรือไม่ ซึ่งหากคดีผู้บริโศคที่ผู้ประกอบธุรกิจฟ้องผู้บริโศคมีจำนวนมากซึ่งเป็นคดีที่เกิดขึ้นแทบทุกวัน กระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโศคย่อมไม่อาจที่จะดำเนินไปตามกำหนดเวลาแห่งข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาได้ ทำให้บทบัญญัติที่กำหนดไว้ในข้อ ๙ ของข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาไม่มีผลบังคับใช้โดยปริยาย ทั้ง ๆ ที่มีบทบัญญัติกำหนดไว้โดยชัดเจน

ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ก็ได้มีการพิจารณาถึงประเด็นปัญหานี้โดยละเอียด และในที่สุดคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีมติว่า หากจะมุ่งคุ้มครองผู้บริโศคโดยการจะออกกฎหมายให้ผู้บริโศคฟ้องผู้ประกอบการได้แต่เพียงฝ่ายเดียว ย่อมขัดต่อหลักความเป็นธรรมอันเป็นหลักสำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาความ ดังนั้น จึงไม่สามารถกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบการฟ้องคดีผู้บริโศคเป็นคดีผู้บริโศคได้ จึงนำมาสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นผู้มีส่วนในกระบวนการร่างกฎหมายฉบับนี้ เห็นว่า กรณีดังกล่าวถือเป็นบทเรียนสำคัญของการร่างกฎหมาย เนื่องจาก ผลของการบังคับใช้กฎหมายขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างชัดเจน ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นสิ่งที่นักร่างกฎหมายพึงระวังเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้จะมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้บริโศคเป็นสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเหตุสุดวิสัยที่ผู้ร่างกฎหมายไม่อาจล่วงรู้ได้ว่าผู้ประกอบการจะใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือ “เร่งรัดหนี้สิน” โดยเป็นผลให้ผู้ประกอบธุรกิจฟ้องผู้บริโศคได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ปัญหาดังกล่าวนั้นส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากกระบวนการร่างกฎหมายที่ยังไม่รัดกุมและรอบคอบเพียงพอ ทำให้ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

๔. ข้อเสนอแนะบางประการเพื่อการปรับปรุงพระราชบัญญัติ

จะเห็นได้ว่าประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากปัญหาทางข้อกฎหมายเกี่ยวกับนิยามคำว่า “คดีผู้บริโศค” ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ นั้นเอง เนื่องจากหากพระราชบัญญัตินี้ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมตามสมควรให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติอย่างแท้จริงแล้ว ปัญหาจำนวนคดีผู้บริโศคที่ผู้ประกอบธุรกิจฟ้องผู้บริโศคย่อมจะมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งย่อมจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีและ

แม้กระทั่งการปฏิบัติหน้าที่ของศาลเอง อันอาจจะส่งผลถึงประสิทธิภาพของการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

แนวทางการแก้ไขปัญหามีให้ผู้ประกอบการใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือ “เร่งรัดหนี้สิน” นั้น ผู้เขียนเห็นว่า มีแนวทาง ๒ ประการ ได้แก่

๑. การใช้อำนาจแก่ประธานศาลอุทธรณ์ในการพิจารณาวินิจฉัย ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค ว่า “ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ ให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกระบวนการพิจารณาใดๆ ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น...”

ดังนั้น จึงมีข้อพึงวินิจฉัยว่าจะใช้อำนาจของประธานศาลอุทธรณ์ตามบทบัญญัติดังกล่าว แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีการแก้ไขกฎหมาย ได้หรือไม่ โดยการให้ประธานศาลอุทธรณ์กำหนดแนวทางการฟ้องคดีผู้บริโภคโดยกำหนดให้เฉพาะแต่กรณีผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการเท่านั้นที่จะสามารถใช้กระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้น มีข้อพิจารณาว่า เนื่องจากบทนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่า “คดีผู้บริโภค” หมายความว่า คดีแพ่งระหว่าง “ผู้บริโภค” กับ “ผู้ประกอบการ” ดังนั้น แม้บทบัญญัติมาตรา ๘ จะกำหนดให้อำนาจแก่ประธานศาลอุทธรณ์ใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ก็ตาม แต่การใช้ดุลพินิจของประธานศาลอุทธรณ์ย่อมอยู่ในกรอบของบทนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” และประธานศาลอุทธรณ์ก็ไม่อาจตีความหรือวินิจฉัยให้ขัดกับบทบัญญัติลายลักษณ์อักษรที่กำหนดไว้โดยชัดแจ้งในพระราชบัญญัติ ซึ่งบัญญัติให้คดีผู้บริโภคหมายความว่าคดีแพ่ง “ระหว่าง” ผู้บริโภคและผู้ประกอบการ (ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับการบริโภคสินค้าหรือบริการ) ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติ^๔ ก็ยังได้กำหนดรองรับสิทธิในการฟ้องคดีผู้บริโภคของผู้ประกอบการไว้อย่างชัดเจน อันเป็นการยืนยันขอบเขตของคดีผู้บริโภคตามนิยามดังกล่าวว่าครอบคลุมทั้งกรณีที่คู่ความฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บริโภคและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับในทางปฏิบัตินั้น ก็ได้มีคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยเป็นแนวทางไว้แล้วว่า กรณีที่ผู้ประกอบการฟ้องผู้บริโภคนั้น ถือเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้

ดังนั้น การจะอาศัยอำนาจในการตีความหรือการวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติจึงมีข้อจำกัดและไม่อาจแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริงแต่ประการใด

^๔ มาตรา ๑๗ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

“ในกรณีที่ผู้ประกอบการจะฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคและผู้ประกอบการมีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย ให้ผู้ประกอบการเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว”

๒. การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยการแก้ไขบทนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติและยกเลิกบทบัญญัติมาตรา ๑๗ น่าจะเป็นวิธีการที่ควรนำมาใช้เพื่อให้การใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคอย่างแท้จริง โดยการแก้ไขนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” ให้จำกัดแต่เฉพาะกรณีผู้บริโภครฟ้องผู้ประกอบการอันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ เท่านั้น

แต่แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการดังกล่าว ก็มีข้อควรพิจารณาว่าการกำหนดให้ผู้บริโภคสามารถฟ้องผู้ประกอบการเป็นคดีผู้บริโภคได้แต่เพียงฝ่ายเดียวนั้น จะมีความเหมาะสมและเป็นธรรมหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ แล้วจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดกระบวนการพิจารณาที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัด เพื่อให้สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่พระราชบัญญัตินี้ยังคงหลักการของวิธีพิจารณาความในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นธรรมไว้อย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นหลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย หลักการฟังความทั้งสองฝ่าย หลักการพื้นฐานว่าด้วยกฎหมายพยานหลักฐาน เป็นต้น ประกอบกับในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ได้กำหนดว่า กระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๖ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น การแก้ไขบทนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภค” ให้หมายความเฉพาะคดีที่ผู้บริโภครฟ้องผู้ประกอบการ จึงมีความเหมาะสม เป็นธรรม และสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ โดยในกรณีที่ผู้ประกอบการจะฟ้องบังคับให้ผู้บริโภครชาระหนี้ก็ให้ฟ้องเป็นคดีแพ่งสามัญและดำเนินการตามที่กำหนดไว้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งทั่วไป ซึ่งผู้ประกอบการย่อมอยู่ในสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่จะสามารถเผชิญกับอุปสรรคหรือความยุ่งยากที่เกิดขึ้นตามกระบวนการพิจารณาคดีดังกล่าวได้มากกว่าผู้บริโภค

ภาคผนวก

:

- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
- ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑
กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... พร้อมเหตุผล
ในการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)
- ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วและรอการพิจารณาในวาระที่สองและ
วาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว)
- รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน
(ฉบับที่..) พ.ศ. .... มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน
(ฉบับที่..) พ.ศ. .... ทำयरายงานของคณะกรรมการ
- ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

พระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑

(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)

(๑)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค
พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีผู้บริโภค” หมายความว่า

(๑) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(๒) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(๓) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันกับคดีตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้บริโศค” หมายความว่า ผู้บริโศคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโศค และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบการธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโศคและให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“ก.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

“เจ้าพนักงานคดี” หมายความว่า บุคคลที่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้มีเจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีผู้บริโศคตามที่ศาลมอบหมาย ดังต่อไปนี้

- (๑) ไกล่เกลี่ยคดีผู้บริโศค
- (๒) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน
- (๓) บันทึกคำพยาน
- (๔) ดำเนินการให้มีการคุ้มครองสิทธิของคู่ความทั้งก่อนและระหว่างการ

พิจารณา

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานคดีเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจมีหนังสือเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาให้ข้อมูล หรือให้จัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามอำนาจหน้าที่

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๕ ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานคดี ต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายหรือปริญญาเอกทางกฎหมาย
- (๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมาย เป็นสามัญสมาชิกแห่งนิติบัณฑิตยสภาและได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตามที่ ก.ศ. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและปริญญาในสาขาวิชาอื่นที่ ก.ศ. กำหนดซึ่งไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และได้ประกอบวิชาชีพตามที่ ก.ศ. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานคดี ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ ก.ศ. กำหนด

มาตรา ๑๖ การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใด หรือการแจ้งวันนัด คำสั่งของศาลหรือข้อความอย่างอื่นไปยังคู่ความหรือบุคคลอื่นใดในคดีผู้บริโภคนั้น ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โทรศัพท โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน ความสะดวกรวดเร็ว ความเหมาะสมตามสภาพแห่งเนื้อหาของเรื่องที่ทำการติดต่อ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

หมวด ๒

วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้น

ส่วนที่ ๑

การฟ้องคดี

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจจะฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจมีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย ให้ผู้ประกอบธุรกิจเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การยื่นคำฟ้องตลอดจนการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีผู้บริโภคซึ่งดำเนินการโดยผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวง แต่ไม่รวมถึงความรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนำคดีมาฟ้องโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เรียกร้องค่าเสียหายเกินสมควร ประพฤติตนไม่เรียบร้อย ดำเนินกระบวนการพิจารณาอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีหรือไม่จำเป็น หรือมีพฤติการณ์อื่นที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลนั้นชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ได้รับการยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดก็ได้ หากไม่ปฏิบัติตาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ในกรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ถ้าศาลเห็นว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าฤชาธรรมเนียมทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของคู่ความทั้งสองฝ่าย ให้ศาลพิพากษาในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมโดยสั่งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้นชำระต่อศาลในนามของผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคซึ่งค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนั้นได้รับยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามที่ศาลเห็นสมควร

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดี

ผู้บริโภคนั้นผู้บริโภคนั้นได้โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่งให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจน ในกรณีที่สมาคมเป็นผู้ฟ้องและมีการเรียกค่าเสียหาย ให้เรียกค่าเสียหายแทนได้เฉพาะแต่ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกของสมาคมนั้นในขณะยื่นฟ้องเท่านั้น

การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น

มาตรา ๒๐ การฟ้องคดีผู้บริโภค โจทก์จะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีที่โจทก์ประสงค์จะฟ้องด้วยวาจา ให้เจ้าพนักงานคดีจัดให้มีการบันทึกรายละเอียดแห่งคำฟ้องแล้วให้โจทก์ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

คำฟ้องต้องมีข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีรวมทั้งคำขอบังคับชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ หากศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้

มาตรา ๒๑ ภายหลังที่ได้มีการฟ้องคดีผู้บริโภคแล้ว หากมีการเสนอคำฟ้องเข้ามาในคดีดังกล่าวไม่ว่าโดยวิธีฟ้องเพิ่มเติม ฟ้องแย้ง หรือโดยสอดเข้ามาในคดี หรือหากศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคดีแพ่งอื่นใดเข้ากับคดีผู้บริโภค ให้ถือว่าคดีในส่วนที่เกี่ยวกับคำฟ้องซึ่งได้ยื่นภายหลังและคดีที่ศาลสั่งให้รวมพิจารณาเหล่านั้นเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาคดี

มาตรา ๒๒ ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาเมื่อมีการฟ้องเป็นคดีผู้บริโภค หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดในคดีผู้บริโภคเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนจำนองจะอ้างอิงจะสูญหายก่อนที่จะนำมาสืบหรือเป็นการยากที่จะนำมาสืบในภายหลัง บุคคลนั้นหรือคู่ความฝ่ายนั้นอาจยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีก็ได้

ผู้บริโศคเป็นส่วนรวมเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพาคษาคดี เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่ความมีคำขอหรือปรากฏจากรายงานของเจ้าพนักงานคดี ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการนั้นได้เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องแจ้งข้อมูลหรือออกหมายเรียกบุคคลนั้นมาไต่สวนเกี่ยวกับความเสียหาย เหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายรวมทั้งกิจการและทรัพย์สินของจำเลยได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๖

การบังคับตามคำพิพาคษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๖๔ ในการบังคับคดี หากการออกคำบังคับไปยังลูกหนี้ตามคำพิพาคษาก่อนมีการออกหมายบังคับคดีจะทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพาคษาได้รับความเสียหายและหากเน้นเข้าไปจะไม่อาจบังคับคดีได้ เจ้าหนี้ตามคำพิพาคษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำบังคับก่อนก็ได้

มาตรา ๖๕ ภายหลังที่ได้มีคำพิพาคษาถึงที่สุดในคดีผู้บริโศคแล้ว หากความปรากฏแก่ศาลว่ามีข้อขัดข้องทำให้ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพาคษาได้หรือมีความจำเป็นต้องกำหนดวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพาคษา ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าวตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๖ บรรดาคดีผู้บริโศคซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ศาลนั้นมีอำนาจพิจารณาพิพาคษาต่อไป และให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

ร่าง
พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ...
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๗)

(สำเนา)

เลขรับ ๓๒/๒๕๕๒ วันที่ ๑๗ พ.ย. ๒๕๕๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๑๒๓๗

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... รวม ๓ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ รวม ๓ ฉบับ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอ

๑. ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....

๒. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และ

๓. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

รวม ๓ ฉบับ ต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้รวม ๓ ฉบับดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

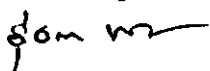
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๕

โทรสาร ๐๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

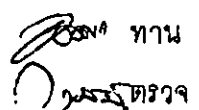

(นางสาวรุ่งนภา ชันธิโชติ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานระเบียบวาระ

สำนักการประชุม

พรประภา พิมพ์

(๙)

ร่างฯ ที่ สคก.ตรวจพิจารณาแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๑๖๖/๒๕๕๒

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๑๒)

พิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้าภในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าว
ไม่เข้ามภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๕๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ สมควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคเพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ และหากมีการถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล โดยศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม ถ้าภายหลังมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ โดยบรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วยและหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)

ตารางเปรียบเทียบ
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑
กับ
ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
พร้อมเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมการกฤษฎีกา
(คณะพิเศษ)

<p>พระราชบัญญัติพิจารณาการค้าผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p>มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีกับผู้บริโภคได้โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติพิจารณาการค้าผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติพิจารณาการค้าผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีกับผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้โดยให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจนและให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม</p>
<p>พระราชบัญญัติพิจารณาการค้าผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑</p> <p>มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีกับผู้บริโภคได้โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่งให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจน ในกรณีที่สามารถเป็นผู้ฟ้องและมีการเรียกค่าเสียหาย ให้เรียกค่าเสียหายแทนได้เฉพาะแต่ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกของสมาคมนั้นในขณะยื่นฟ้องเท่านั้น</p>	<p>มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีกับผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้โดยให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจนและให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>เพื่อกำหนดให้สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีกับผู้คุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค โดยส่วนรวมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้</p>	<p>คัดออก เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่กำหนดให้สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิและอำนาจฟ้องคดีแพ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวม (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑) โดยไม่ได้กำหนดเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกของสมาคมแต่อย่างใด ส่วนมูลนิธินั้นไม่มีสมาชิก และได้นำหลักการเรื่องการฟ้องคดีให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจนไปกำหนดรวมไว้ในวรรคหนึ่งแล้ว</p>

<p>พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p>	<p>เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม</p>
<p>การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีของการถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม</p> <p>ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น</p>	<p>การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีของการถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม</p> <p>ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น</p>	<p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>
<p>พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p>การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีของการถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม</p> <p>ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น</p>	<p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>

ร่าง
พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ...

(คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วและรอการพิจารณา
ในวาระที่สองและวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎร
ชุดที่แล้ว)

(๑๙)

สารบบ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
ซึ่งรัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี นายประสิทธิ์ชัยวีรรัตน์ กับคณะ นางสาวมลลิกา จิระพันธ์วานิช กับคณะ นางมุสดี ตามไท กับคณะ และนายวิชาญ มีนชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ รวมห้าฉบับ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว (ชุดที่ ๒๓) ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติทั้งห้าฉบับดังกล่าวในวาระที่หนึ่ง และส่งให้คณะกรรมการคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จแล้วและบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และรอการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ต่อมา คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๘

(นายวัชรินทร์ จอมพลาพล)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๒

สำนักการประชุม

๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

รายงาน

ของ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน

(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ควมที่สดุ
ที่ ๖๐๓๓/๒๕๕๔

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๗ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการการวิสามัญ

จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ และครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์นะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางสุสติ ตามไท กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายวิชาญ มินชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และให้คณะกรรมการคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายโกวิท ธารณา	๒. นายชินนทร์ รุ่งแสง
๓. นายเชิดพงศ์ ราชปองขันธุ์	๔. นายธนูโรจน์ โรจนกุลเสฏฐ์
๕. นางฐิติมา ฉายแสง	๖. นายคณูพร ปุณณกันต์
๗. นายทศพล เพ็งส้ม	๘. นายธนาชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ
๙. นายนพกุล เมฆเมฆา	๑๐. นายนิยม วิจารณ์ดิษฐกุล
๑๑. นางสาวนุจรีย์ บุญทวี	๑๒. นายบรรพต ดันธีรวงศ์
๑๓. นายประพนธ์ นิลวัชรเมณี	๑๔. นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์นะ
๑๕. นายประเสริฐ จันทรวงทอง	๑๖. นายประเสริฐ บุญชัยสุข
๑๗. นายปวีณ แซ่จิ่ง	๑๘. นายปารเมศ โพธารากุล

(๒๔)

๑๙. นางเปล่งมณี เร่งสมบุญสุข	๒๐. นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล
๒๑. นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วานิช	๒๒. นายमुख สุธาโรจน์
๒๓. นายรังสรรค์ กระจ่างตา	๒๔. นายเรวัต สิริบุญกุล
๒๕. นายวิเชียร รุจิธำรงกุล	๒๖. นายวิทยา ทรงคำ
๒๗. นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ	๒๘. นายศักดิ์ชัย เข้มทอง
๒๙. นายสกลธี ภัททิยกุล	๓๐. นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ
๓๑. นายสุรพล เกียรติไชยากร	๓๒. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์
๓๓. นายอรรถพร พลบุตร	๓๔. นายอัมพร เหลียงน้อย
๓๕. นางอานิก อัมระนันท์	๓๖. นายอำนาจ วิชาวัลย์

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมา เพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
องอาจ คล้ามไพบูลย์
(นายองอาจ คล้ามไพบูลย์)
ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๖

สำเนาถูกต้อง

(นายธงชัย ดุลงสุข)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

นางสาวอรรธยา เมฆตะวันตก /พิมพ์
นายวัชรพล โรจนววัฒน์, นายชยุตม์ ศุภสินธุ์, นายคมสันต์ สุวรรณ /ทาน ๑
นางสาวพิกุลรัตน์ หนูคง, นางสาวรินรัตน์ นฤภัยพิทักษ์ /ทาน ๒
นายธงชัย ดุลงสุข /ทาน ๓

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ และครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายประสิทธิ์ ชัยวิวัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางหุสดี ตามไท กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายวิชาญ มินชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และให้คณะกรรมการคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายทศพล เพ็งส้ม	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายสุชุมพงศ์ ใจนาคำ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายอรรรถพร พลบุตร	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายเรวัต สิริบุญถ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๖) นายโกวิทย์ ธารณา	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๗) นายสุรพล เกียรติไชยากร	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๘) นายปารเมศ โพธารากุล	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๙) นายอัมพร เหลียงน้อย	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๐) นายอำนาจ วิลาวลัย	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๑) นางเปล่งมณี เร่งสมบูรณ์สุข	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๒) นายพนปฎล เมฆเมฆา	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๓) นายรังสรรค์ กระง่างตา	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๑๔) นายวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
(๑๕) นายชนินทร์ รุ่งแสง	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๖) นางฐิติมา ฉายแสง	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๗) นายธนชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมการได้มีมติตั้ง นายคมสันต์ สุวรรณ นิตกร ๕ กลุ่มงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๓.๑ สำนักงานศาลยุติธรรม

(๑) นายชาญรงค์ ปราณีจิตต์	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
(๒) นายธนัชชัย ผดุงธิตี	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ประจำสำนักประธานศาลฎีกา

๓.๒ กระทรวงยุติธรรม

(๑) นายวัลลภ นาคบัว	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา กระบวนการยุติธรรม
(๒) นายสายชล ชัยรอด	นักวิชาการยุติธรรม ชำนาญการพิเศษ
(๓) นางจิรารัตน์ วนาพันธ์	นิตกร ชำนาญการ

๓.๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(๑) นายบดีนทร์ หุ่นนิคม	ผู้เชี่ยวชาญส่วนการพัฒนาระบบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี
(๒) นายวัชรพงษ์ จารุ่งวงมิชสกุล	นิตกร ชำนาญการพิเศษ

๔. ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๔.๑ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

(๑) นางวณา วิเศษศิริ	นิตกร ชำนาญการพิเศษ
(๒) นางสาวดาลัด ระยะสวัสดิ์	นิตกร ชำนาญการ
(๓) นายพัศกร ทัทมงคล	นิตกร ชำนาญการ
(๔) นายเลิศศักดิ์ รักธรรม	นิตกร ชำนาญการ
(๕) นายปณิธาน ช่อผูก	นิตกร ปฏิบัติการ
(๖) นางสาวกัญญาภัค หม่องกระโทก	นิตกร
(๗) นางสาวยุวดี อินทร์สุพัศตรา	นิตกร
(๘) นางสาวมณีนรัตน์ รุ่งเรือง	นิตกร
(๙) นางสาววัลลภา อินทร์สุพัศตรา	นิตกร
(๑๐) นางสาวอมรรัตน์ พรหมศิริ	นิตกร

๔.๒ กระทรวงยุติธรรม

(๑) นางสาวจิราภรณ์ อังกินันท์	นิตกร ปฏิบัติการ สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

(๒) นายพัฒนาพงศ์ กงศักดิ์

นิติกร ปฏิบัติการ

สำนักงานวางทรัพย์สินกลาง กรมบังคับคดี

(๓) นายเนติชัย หมวดเมือง

นิติกร ปฏิบัติการ

สำนักงานวางทรัพย์สินกลาง กรมบังคับคดี

๔.๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๑) พันตำรวจเอก ชำนาญเดช แดงจ้อย

ผู้กำกับการ ๑

กองบังคับการปราบปรามการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

(๒) พันตำรวจเอก ธรรมชิต รัตนชูวงศ์

ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ

กองบังคับการตำรวจนครบาล ๘

กองบัญชาการตำรวจนครบาล

(๓) พันตำรวจโท กฤต วงอินทร์

รองผู้กำกับการ ๒

กองบังคับการปราบปรามการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

(๔) พันตำรวจโท เจนวุฒิ แสงสว่าง

รองผู้กำกับการ ๒

กองบังคับการปราบปรามการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

๔.๔ สำนักงานอัยการสูงสุด

(๑) นายธานีต วงศาโรจน์

อัยการประจำกรม

(๒) นายเกื้อพงษ์ เกียรติจิรโชติ

อัยการประจำกอง

(๓) นายทศพล บุ่งทอง

นิติกร

๔.๕ กระทรวงการคลัง

(๑) นางนุชจรี ณ สงขลา

นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ

สำนักงบประมาณ

(๒) นางวรรณพร มงคลศิลป์

นิติกรชำนาญการ

สำนักงบประมาณ

๔.๖ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(๑) นายทวีศักดิ์ วาณิชย์เจริญ

นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ

(๒) นางสาวศิรินันท์ ไฉ่ะนาก

นิติกรชำนาญการ

(๒๙)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภครมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภครได้

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภครได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการใดๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภครที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคร โดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครกำหนดแทนผู้บริโภครได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอน การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้ง บุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการ พิเคราะห์ที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าว ไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น”

.....

.....

รายงานคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโศค (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

สภาผู้แทนราษฎร

รายงาน

ของ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค
สภาผู้แทนราษฎร

(ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....)

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ความที่สุด

ที่ ๕๒๘๘/๒๕๕๕

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๖๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานคณะกรรมการวิสามัญ
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์ เป็นผู้เสนอ) เป็น
ผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางสาวมัลลิกา จิระพันธ์วานิช
กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางมุสตี ตามไท
กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายวิชาญ
มีนชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ และให้คณะกรรมการวิสามัญคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา ซึ่งกรรมการคณะนี้
ประกอบด้วย

๑. นายฤๅษดาภรณ์	เสียมภักดี	๒. นายกิตติ	สมทรัพย์
๓. นายกุลเดช	พั้วพัฒน์กุล	๔. นางสาวชัตติยา	สวัสดิผล
๕. นายคุณากร	ปรีชาชนะชัย	๖. นายจรรุงศ์	เรืองสุวรรณ
๗. นางสาวจิตภัสร์	ภิรมย์ภักดี	๘. นายฉัตรพันธ์	เดชกิจสุนทร
๘. นายเชน	เทือกสุบรรณ	๑๐. นางสาวดวงรัตน์	โล่ห์สุนทร
๑๑. นายนพปฎล	เมฆเมฆา	๑๒. นายนิโรธ	เจริญประกอบ
๑๓. นายบุญยอด	สุขถิ่นไทย	๑๔. นางพรเพ็ญ	บุญศิริวัฒนกุล
๑๕. นายพ้อง	ชีวานันท์	๑๖. นายพิเชษฐ์	เชื้อเมืองพาน
๑๗. พลตำรวจโท พิทักษ์	จารุสมบัติ	๑๘. นางสาวมัลลิกา	จิระพันธ์วานิช
๑๙. นายยุทธพล	อังกินันท์	๒๐. นายวรรณชัย	บุญบำรุง
๒๑. นายวัชรพล	โตมรศักดิ์	๒๒. นายวิชัย	สามิตร
๒๓. นายสมคิด	เชื้อคง	๒๔. นายสมโภช	สายเทพ
๒๕. นางสลิลทิพย์	สุขวัฒน์	๒๖. นายสุชาติ	ชมกลิ่น
๒๗. นายสุชาย	ศรีสุรพล	๒๘. นายสุวิทย์	คนสมบุรณ์
๒๙. พลตำรวจตรี สุรินทร์	पालาเร่	๓๐. นายอดิศักดิ์	โกกุลกานนท์

(๓๖)

๓๑. นายอนันต์	ลิมปคุปตถาวร	๓๒. นายอนุสรณ์	ปั้นทอง
๓๓. นายอภิชาติ	ศักดิ์เศรษฐ์	๓๔. นายอรรถพร	พลบุตร
๓๕. นายอำนาจ	วิลาวัลย์	๓๖. นายชอชาติ	มาเหรัมย์

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้ลงมติตั้ง นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล เป็นกรรมการใน คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แทน นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ ซึ่งได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการวิสามัญ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียน มาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล
(นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล)
ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

สำเนาถูกต้อง

(นายธงชัย ดุลยสุข)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

สำนักกรรมการ ๓
โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๔
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๖

คมสันต์/ร่าง
ศิริพร/พิมพ์
คมสันต์, วัชรพล, ชยุดม/ทาน ๑
ธงชัย/ทาน ๒

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้พิจารณาและลงมติตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์ะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วณิช กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นางสุสติ ตามไท กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายวิชาญ มินชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติที่รอการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว (ชุดที่ ๒๓) จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ คอมารัฐสภาได้มีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามที่คณะรัฐมนตรีร้องขอ ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้คณะกรรมการคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณากำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายสุรวิทย์	คนสมบุรณ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายอดิศักดิ์	โกศลกุลกานนท์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายอภิชาติ	ศักดิ์เศรษฐ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายพิเชษฐ	เชื้อเมืองพาน	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายชอชาติ	มาเหรัมย์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายห้อง	ชีวานันท์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นายวัชรพล	โตมรศักดิ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
(๘) นายเชม	เทือกสุบรรณ	เป็นกรรมการที่ปรึกษา
(๙) นายกฤษดาภรณ์	เสียมภักดี	เป็นกรรมการที่ปรึกษา
(๑๐) นายอรรถพร	พลบุตร	เป็นกรรมการที่ปรึกษา
(๑๑) นายจางวงศ์	เรืองสุวรรณ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๒) นายสมโภช	สายเทพ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๓) นายกุลเดช	พั้วพัฒนกุล	เป็นโฆษกคณะกรรมการ

(๓๘)

(๑๔) นายบุญยอด	สุขถิ่นไทย	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๕) นายสุชาย	ศรีสุรพล	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๖) นายนิโรธ	เจริญประกอบ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๑๗) นายนพปฎล	เมฆเมฆา	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
(๑๘) นางสาวจิตกัศร์	ภิรมย์ภักดี	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สาม

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้ลงมติตั้ง นายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล เป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... แทน นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ ซึ่งได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการวิสามัญ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕

ต่อมาในคราวประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ครั้งที่ ๑๗ วันพุธที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งนายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล เป็นประธานคณะกรรมการ

๒. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้ง นายคมสันต์ สุวรรณ นิตกรปฏิบัติกร กลุ่มงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๓.๑ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

(๑) นางสาววันทนี	ธีรพงศ์ภักดิ์	นักทรัพยากรบุคคลเชี่ยวชาญ
(๒) นายวิทัศน์	โรจนวรฤทธิ	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

๓.๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

นายณรงค์	บุญโง	ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มการพัฒนาระบบราชการ
		กลุ่มกระทรวงที่ ๑
		(นักพัฒนาระบบราชการเชี่ยวชาญ)

๓.๓ กระทรวงยุติธรรม

(๑) นายวัลลภ	นาคบัว	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
		กระบวนการยุติธรรม
(๒) นายสายชล	ยังรอด	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

๓.๔ กรมการค้าภายใน

(๑) นางสาวเรวดี	วีระวุฒิพล	ผู้อำนวยการกองนิติการ
(๒) นายณรงค์	งามสมมิตร	นิติกรชำนาญการพิเศษ กองนิติการ

๔. ผู้เข้าร่วมประชุม คือ๔.๑ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

(๑) นายสรณ์อัชฌ์	ธนธิพันธ์	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๒) นางสาวคาลัด	ระยสวัสดิ์	นิติกรชำนาญการ
(๓) นายพัสกร	ทัพมงคล	นิติกรชำนาญการ
(๔) นายเลิศศักดิ์	รักธรรม	นิติกรชำนาญการ
(๕) นางสาววิมลรัตน์	รุกขวรกุล	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
(๖) นายปนิธาน	ช่อสุก	นิติกรปฏิบัติการ
(๗) นางสาวน้ำทิพย์	เหล่าจุม	นิติกรปฏิบัติการ
(๘) นางสาวศิริพร	อภิรักษ์สันติกุล	นิติกร
(๙) นางสาวจิตรตรา	ชันเงิน	นิติกร

๔.๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

นางสาวธนพร	ทับสุพรรณ	นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ
------------	-----------	----------------------------

๔.๓ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(๑) นายธำรงค์	อรุณสันติเดชา	ผู้อำนวยการส่วนกฎหมาย
(๒) นางสาววีราภรณ์	ชินวงศ์	นิติกรปฏิบัติการ
(๓) นางสาวชนัดดา	อุตคม	นิติกรปฏิบัติการ
(๔) นางสาวชนันธร	หมื่นสา	นิติกร

๔.๔ สำนักงานประมง

(๑) นายชนรงค์	พุทธมิตินประทีป	ที่ปรึกษาสำนักงานประมง
(๒) นายรัฐวัฒน์	คุ้มสุทธิ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๓) นางจันทร์หอม	นระทัต	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการ

๔.๕ กระทรวงยุติธรรม

(๑) นายอักรพงษ์	เวชยานนท์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
(๒) นางสาววริศฐภรณ์	อนุหนายนันท์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ

๔.๖ สำนักงานศาลยุติธรรม

(๑) นายชาญณรงค์	ปราณีจิตต์	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
(๒) นายสมบัติ	พฤติพงษ์ศักดิ์	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
(๓) นายชัยรัตน์	วงศ์วีรธร	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
(๔) นายรองฤทธิ์	รัตนสุภา	นิติกร
(๕) นายอดิศร	เสนาใหญ่	นิติกร

๔.๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นางสาวราณี	อินทสร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
------------	--------	--------------------------

๔.๘ สำนักงานอัยการสูงสุด

(๑) นายธานี	วงศาโรจน์	อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
(๒) นายทศพล	บึงทอง	นิติกร
(๓) นายอิทธิ	สุขจินดา	นิติกร

๕. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่มีผู้เสนอคำแปรญัตติ

๖. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ	ไม่มีการแก้ไข
คำปรารภ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓ แก้ไขมาตรา ๑๕	มีการแก้ไข
มาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๓๘/๑	คณะกรรมการพิจารณาเพิ่มขึ้นใหม่

(๔๑)

มีกรรมการขอสงวนความเห็น คือ

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรณัฐ นายบุญยอด สุขถิ่นไทย และนายฉัตรพันธ์ เคชกิจสุนทร (กรรมการ)

ขอสงวนความเห็น โดยขอตัดมาตรา ๔ ออกทั้งมาตรา

๗. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายสุชาย ศรีสุรพล)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

(๔๓)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๔๖)

พิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโคนที่ด้วย และหากบุคคลดังกล่าว
ไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น

ในกรณีตามวรรคสาม ผู้บริโคอาจขอให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโค
หรือสมาคมหรือมูลนิธิอื่นที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการ
คุ้มครองผู้บริโคดำเนินคดีแทนต่อไปก็ได้”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีผู้บริโค พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๓๘/๑ ในกรณีซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ผู้ประกอบการธุรกิจใช้
ค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโค ให้ศาลสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนคุ้มครองผู้บริโค
ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโค เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนค่าเสียหาย
ตามคำพิพากษา”

.....

.....

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
คุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ยินดีให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ดังนี้

- รายงานของคณะกรรมการ หน้า (๔) - (๕)

“มาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๓๘/๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น คือ

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ นายบุญยอด สุขถิ่นไทย และนายจักรพันธ์ เฉลยกิจสุนทร (กรรมการ)

ขอสงวนความเห็น โดยขอตัดมาตรา ๔ ออกทั้งมาตรา”

คณะกรรมการมีมติคัดออกทั้งหมด

- ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ท้ายรายงานของคณะกรรมการ หน้า ๒

“มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๓๘/๑ ในกรณีซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ผู้ประกอบการธุรกิจใช้ค่าเสียหาย
ให้แก่ผู้บริโภค ให้ศาลสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนคุ้มครองผู้บริโภค ตามกฎหมายว่า
ด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนค่าเสียหายตามคำพิพากษา”

คณะกรรมการมีมติคัดออกทั้งมาตรา

กลุ่มงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค

สำนักกรรมการ ๓

ร่าง
พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

(๔๙)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ..... ๖๒๓๐
วันที่..... ๓๐ ก.ย. ๒๕๕๕
เวลา..... ๑๐.๓๐ น.

ที่ สม ๐๐๑๔/๑๓๖๖

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่
๕ กันยายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค
(ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ
ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๖

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์)
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มภาคบริหารทั่วไป
รับที่ ๕๒๙/๕๕ วันที่ ๑๐/กย/๕๕
เวลา ๑๐.๕๒ น. ส่ง ส.ค.ค.
สำนักงานการประชุม

กลุ่มงานนิติ
รับที่ ๑๖๗ / ๖๕๕๕
วันที่ ๑๐ / ๑๐ / ๕๕
เวลา ๑๐.๕๑ น.

สำนักงานการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๒๙

(๕๑)

สารบบ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี นายประสิทธิ์ชัยวีรรัตน์ กับคณะ นางสาวมัลลิกา จิระพันธ์วานิช กับคณะ นางมุสตี ตามไท กับคณะ และนายวิชาญ มินชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ รวมห้าฉบับ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว (ชุดที่ ๒๓) ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติทั้งห้าฉบับดังกล่าวในวาระที่หนึ่ง และส่งให้คณะกรรมการคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคร (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... เป็นผู้พิจารณา โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จแล้วและบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และรอการพิจารณาในวาระที่สอง และวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ต่อมา คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงได้อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๘

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้ตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นใหม่คณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัตินี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕

(นายวัชรินทร์ จอมพลาล)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๕๓)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ...)

พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑
เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้อง
และดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครอง
ผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค
ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ ดังนั้น
เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมาย
ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(๕๕)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “คดีผู้บริโภค” ใน (๑) ของมาตรา ๓ และเพิ่มบทนิยาม คำว่า “บริการทางสาธารณสุข” (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓)
- (๒) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ ซึ่งมีให้หมายรวมถึงคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับบริการทางสาธารณสุข (เพิ่มความเป็นวรรคสองของมาตรา ๑๙)

เหตุผล

เพื่อยกเว้นบริการทางสาธารณสุข ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายเฉพาะแล้ว การที่จะนำการบริการทางสาธารณสุขไปรวมกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคทั่วไปอีก ย่อมเกิดความซ้ำซ้อนและไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของการบริการทางสาธารณสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์นะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(๕๗)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

เพื่อให้สมาคม มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้สมาคม มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ ดังนั้น เพื่อให้สมาคม มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นางผู้สดี ตามไท กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(๕๙)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภครได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภครที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภครโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครกำหนดแทนผู้บริโภครได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายวิชาญ มินชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

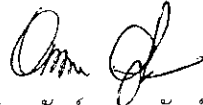

(๖๒)

ในกรณีตามวรรคสาม ผู้บริโภคอาจขอให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมหรือมูลนิธิอื่น
ที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดีแทนต่อไปก็ได้”

.....
.....
ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

ว่าที่ร.ต.ต.

(อาพิทธ์ สุชะนันท์)

นิติกรเชี่ยวชาญ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๒

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ สมควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภครเพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภครแทนผู้บริโภคได้ และหากมีการถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล โดยศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนร่วม ถ้าภายหลังมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ โดยบรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วยและหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)

คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

ให้มีการเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “บริการสาธารณสุข” เพื่อยกเว้นบริการทางสาธารณสุข ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายเฉพาะแล้ว การที่จะนำการบริการทางสาธารณสุขไปรวมกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคทั่วไปอีก ย่อมเกิดความซ้ำซ้อนและไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของการบริการทางสาธารณสุข

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “คดีผู้บริโภคร” ใน (๑) ของมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. ให้เพิ่มเติมบทนิยามของมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

“บริการสาธารณสุข” หมายความว่า บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข อันได้แก่ การประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ การประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม การประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม การประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัดตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพกายภาพบำบัด การประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ การประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเภสัชกรรม หรือการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามที่ประธานสภาฎีกาประกาศกำหนด”

๓. มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑

“ความตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายรวมถึงคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับบริการทางสาธารณสุข”

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..)

พ.ศ. ....

.....

โดยที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันสมควรเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรคก้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและควมจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภคคุ้มครองผู้บริโภครับร้องมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ สมควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคเพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับร้องมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับร้องตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ และหากมีการถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล โดยศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม ถ้าภายหลังมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับร้องตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับร้องดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมตัวก็ได้ โดยบรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วยและหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามามีภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช กับคณะ เป็นผู้เสนอ

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

โดยที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้สมาคม มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ สสมควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคเพื่อให้สมาคม มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

กำหนดให้สมาคม มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ และหากมีการถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล โดยศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ก็ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม ถ้าภายหลังสมาคม มูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าว โดยกำหนดระยะเวลาที่ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมกันด้วย บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕)

นางผลดี ตามไท กับคณะ เป็นผู้เสนอ

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรและได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญาและดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้ และหากมีการถอนฟ้องคดีหรือการประนีประนอมคดีดังกล่าว ต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม และถ้าภายหลังการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการคดีต่อไป (ร่างมาตรา ๑)

นายวิชาญ มินชัยนันท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ